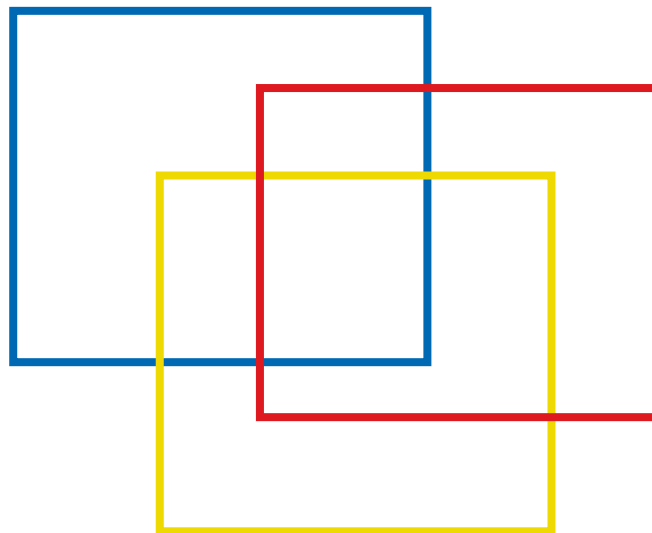

Міжнародна
організація
праці

Мінімальні норми соціального забезпечення

Мінімальні норми соціального забезпечення

Матеріали

Тристороннього семінару з питань ратифікації Україною Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення і Європейського кодексу соціального забезпечення (30 червня 2015 р.) та

Тристороннього семінару із затвердження результатів аналізу відповідності українського законодавства про соціальне забезпечення Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (21-22 липня 2015 р.)

ПЕРЕДМОВА

Угода про асоціацію між ЄС і Україною, підписана 21 березня 2014 року, ставить перед урядом України завдання *«покращення соціального захисту та модернізація систем соціального захисту, зокрема щодо якості, доступності та фінансової стабільності»* (ст. 420 (j), розділ 21).

З метою досягнення цілей, визначених в Угоді про асоціацію, і захисту мінімальних рівнів виплат в умовах складної економічної та соціальної ситуації, уряд України має намір ратифікувати Конвенцію МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.) та Європейський кодекс соціального забезпечення. Крім цього, уряд розробляє Національну стратегію подолання бідності, яка включає заходи із розширення охоплення соціальним забезпеченням відповідно до Рекомендації МОП №202 щодо національних мінімальних рівнів соціального захисту (2012 р.). Ці ініціативи здобули широку підтримку з боку організацій профспілок та роботодавців.

З метою надання допомоги уряду України і соціальним партнерам у процесі підготовки до ратифікації Конвенції №102 та Європейського кодексу соціального забезпечення МОП організувала і провела два заходи, а саме:

- Тристоронній семінар з питань ратифікації Україною Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення та Європейського кодексу соціального забезпечення (30 червня 2015 р.); і
- Тристоронній семінар із затвердження результатів аналізу відповідності українського законодавства про соціальне забезпечення Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (21–22 липня 2015 р.).

У ході обговорення результатів аналізу відповідності українського законодавства про соціальне забезпечення Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення було зроблено висновок, що Україна може взяти на себе зобов'язання стосовно таких розділів Конвенції МОП №102:

- Розділ II. Медична допомога;
- Розділ III. Допомога у зв'язку з хворобою;
- Розділ IV. Допомога по безробіттю;
- Розділ V. Допомога по старості;
- Розділ VI. Допомога в разі трудового каліцтва або професійного захворювання;
- Розділ VII. Сімейні допомоги;
- Розділ VIII. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами;
- Розділ IX. Допомоги по інвалідності;
- Розділ X. Допомоги у зв'язку з втратою годувальника.

Ця збірка містить матеріали, представлені під час згаданих семінарів такими експертами (в алфавітному порядку):

- Карл-Фрідріх Бопп, департамент з питань Європейської соціальної хартії, секретар урядового комітету, Рада Європи, Страсбург;
- Крум Марков, юрист групи з питань соціального забезпечення, департамент міжнародних трудових норм, МОП, Женева;
- Валерія Нестеренко, фахівець зі статистики (державні фінанси), відділ актуарних і статистичних розрахунків, департамент соціального захисту, МОП, Женева;
- Кшиштоф Хагемайер, консультант МОП із питань політики соціального захисту, колишній керівник відділу з питань політики соціального захисту, відділ управління і стандартів, департамент соціального захисту, МОП, Женева;
- Кенічі Хіросе, провідний спеціаліст з питань соціального захисту, група технічної підтримки з питань гідної праці та бюро МОП для країн ЦСЄ, Будапешт.

Є сподівання, що ці матеріали допоможуть краще зрозуміти суть і цілі міжнародних норм соціального забезпечення і слугуватимуть путівником у процесі підготовки до та ратифікації Україною Конвенції МОП №102.

Окрема подяка за підтримку і допомогу висловлюється Серію Савчуку, Національному координатору МОП в Україні, та Софії Литвин, адміністративному асистенту з проведення заходів МОП на підтримку ратифікації Конвенції МОП №102.

Київ, вересень 2015

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Стандарти МОП із соціального забезпечення: Огляд і основні риси	7
Конвенція №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.)	13
Визначення заробітної плати типового одержувача відповідно до статей 65-67	
Конвенції МОП №102	39
Рекомендація МОП №202 в українському контексті	50
Ухвалення, ратифікація і застосування міжнародних трудових норм	62
Дорожня карта до ратифікації Конвенції №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.)	67
Європейський кодекс соціального забезпечення і Європейська соціальна хартія	70
Додатки	
Конвенція №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.)	93
Рекомендація №202 щодо національних мінімальних рівнів соціального захисту (2012 р.)	117

***Стандарти МОП
із соціального
забезпечення:
Огляд і основні риси***

Соціальне забезпечення – контекст міжнародного законодавства

- **Міжнародні інструменти:**
- **Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.):**

Стаття 9: “Держави, які беруть участь у цьому пакті, визнають право кожної людини на соціальне забезпечення, включаючи соціальне страхування”.
- **Регіональні інструменти:**
 - *Європейська соціальна хартія (1961 р.);*
 - *Європейський кодекс соціального забезпечення (1964 р.);*
 - *Додатковий протокол до Американської конвенції про права людини у сфері економічних, соціальних і культурних прав (1988 р.);*
 - *Іbero-Американський кодекс соціального забезпечення.*

Стандарти МОП із соціального забезпечення

Ключові конвенції і рекомендації:

1 – базові гарантії:	<i>Рекомендація №202 щодо мінімальних національних рівнів соціального захисту (2012 р.).</i>
2 – мінімальні норми:	<i>Конвенція №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.);</i>
3 – більш високі стандарти:	<i>Конвенція №121 про допомоги у випадках виробничого травматизму (1964 р.) і Рекомендація №121;</i>
<i>Конвенція №128 про допомоги по інвалідності, по старості та у зв'язку з втратою годувальника (1967 р.) і Рекомендація №131;</i>
<i>Конвенція №130 про медичну допомогу та допомоги у випадку хвороби (1969 р.) і Рекомендація №134;</i>
<i>Конвенція №168 про сприяння зайнятості та захист від безробіття (1988 р.) і Рекомендація № 176.</i>
4 – рівне ставлення	<i>Конвенція №118 про рівноправність у галузі соціального забезпечення (1962 р.);</i>
<i>Конвенція №157 про збереження прав у галузі соціального забезпечення (1982 р.).</i>

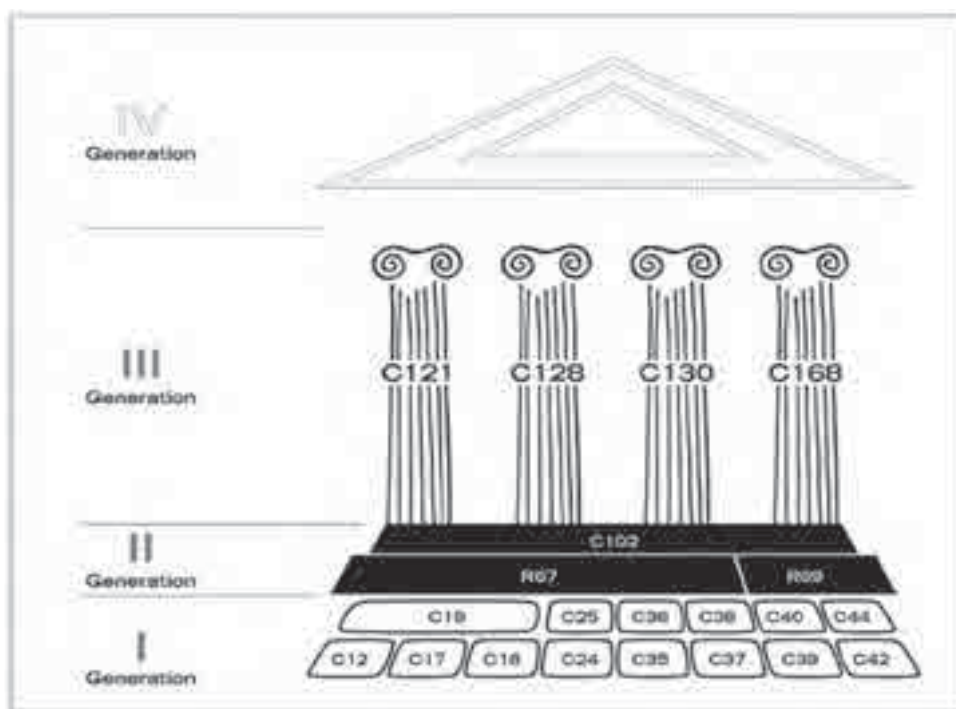
Розвиток стандартів МОП із соціального забезпечення

2012 р. —

1964—
1988 рр.

1944—
1962 рр.

1919—
1939 рр.

Стандарти МОП

Р. 202 Національні мінімальні рівні соціального захисту (2012 р.)

К. 121
Допомога
у випадках
виробничого
травматизму,
1964 р.

К. 128
Допомога по
інвалідності, по
старості та у
зв'язку з втратою
годувальника,
1967 р.

К. 130
Медична
допомога
та допомоги
у випадку
хвороби,
1969 р.

К. 168
Сприяння
зайнятості та захист
від безробіття,
1988 р.

К. 157
Збереження
прав у галузі
соціального
забезпечення,
1982 р.

К. 118 Рівноправність у галузі соціального забезпечення, 1962 р.

К. 102 Мінімальні норми соціального забезпечення, 1952 р.

Р. 67 Забезпечення доходу,
1944 р.

Р. 69 Медичне
обслуговування, 1944 р.

Комплексна система соціального забезпечення = механізми колективного захисту в таких випадках

Материнство

Хвороба

Безробіття

Трудове каліцтво
професійне захворювання

Медична
допомога

Сім'ї з дітьми

Інвалідність

Смерть годувальника

Старість

Життєвий
цикл

9 головних соціальних ризиків

Згруповані в окремі галузі або схеми

К. 130

Медичне страхування. Розділи II, III, VIII

К. 128

Пенсійне забезпечення. Розділи V, IX, X

Соціальне
забезпечення

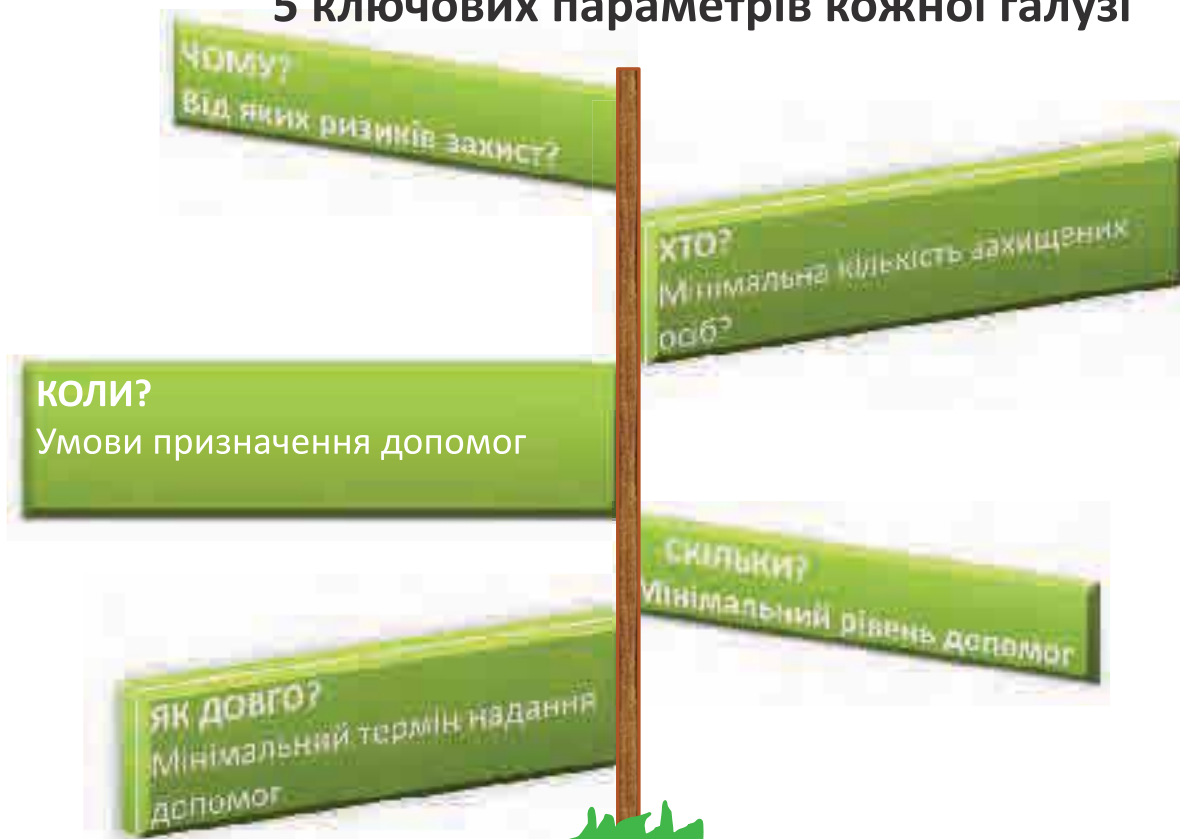
К. 168

Страхування на випадок безробіття. Розділ IV

К. 121

Забезпечення у випадку виробничого травматизму. Розділ VI

5 ключових параметрів кожної галузі

К. 102: Мінімальний захист для типової сім'ї

	Чоловік із дружиною і двома дітьми	ХВОРОБА БЕЗРОБІТТЯ ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ ІНВАЛІДНІСТЬ	45% 45% 40-50% 40%
	Удова з двома дітьми	ВТРАТА ГОДУВАЛЬНИКА	40%
	Чоловік із дружиною і двома дітьми	СТАРІСТЬ	40%
	Жінка	МАТЕРИНСТВО	45%

Принципи організації і управління системами соціального забезпечення, запроваджені К. 102

ГНУЧКІСТЬ

- Спільні принципи, однак немає єдиної моделі соціального забезпечення
- Різні види схем дають можливість застосування Конвенції
- Ратифікація обраних розділів
- Винятки для країн, що розвиваються

ВІДПОВІДАЛЬ- НІСТЬ ДЕРЖАВИ

- Забезпечити і гарантувати допомоги, визначені законодавством
- Забезпечити належне функціонування системи: нагляд за установами і службами та керівництво ними

КОЛЕКТИВНЕ ФІНАНСУВАННЯ

- Колективне фінансування працівниками, роботодавцями або за рахунок податків – або і те, і друге

АДЕКВАТНІСТЬ І ПЕРЕДБАЧУВА- НІСТЬ

- Сумісність із національними планами соціально-економічного розвитку
- Сумісність із національними культурними цінностями і історією
- Узгодженість із наявними інституціями (напр., медичні заклади) і системою соціального забезпечення в цілому
- Усі допомоги адаптовано до рівня життя і заробітних плат
- Передбачено і періодичні допомоги на мінімальних рівнях

СПІЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ

- Участь представників осіб, які підлягають забезпеченню, у тому числі соціальних партнерів, у здійсненні нагляду і управління

ПРАВО НА ОСКАРЖЕННЯ

- Право на оскарження у разі відмови в наданні допомог або їх незадовільної якості чи розміру

ПОСТУПОВЕ РОЗШИРЕННЯ

- Поступове розширення охоплення соціальним забезпеченням

РІВНОПРАВНІСТЬ

- Особи, які не є громадянами країни проживання, повинні мати такі самі права, що й громадяни

*Конвенція №102
про мінімальні норми соціального
забезпечення
(1952 р.)*

*Конвенція
про мінімальні норми соціального
забезпечення (1952 р.)*

**Медицина допомога
(Розділ II)**

*Конвенція
№102*

*Медицина допомога
(Р.ІІ)*

Обставина:

Охоплюваний соціальний ризик

- 1) Будь-який хворобливий стан (=хвороба),
незалежно від причини,
і
- 2) Вагітність
і пологи та їх наслідки (≠хвороба)

Мінімальна чисельність визначених груп осіб, що підлягають забезпеченню

ВАРІАНТИ:

- 50% усіх найманих працівників, а також їхні жінки і діти

або

- Самодіяльне населення, що становить не менше 20% загального числа жителів, а також їхні жінки і діти

або

- 50% усіх громадян країни

Медична допомога (Р. II)

Види медичної допомоги:

- Профілактика
- Медична допомога
- Загальна лікарська допомога, у тому числі **візити додому**
- Спеціалізована допомога в лікарнях або поза їх межами
- Забезпечення **найпотрібнішими** медикаментами
- Госпіталізація **в разі потреби**
- Допомога до, під час і після пологів з боку лікаря або **дипломованої акушерки** і госпіталізація в разі потреби

Умови
призначення:

- Можливість визначення такого кваліфікаційного періоду для отримання допомоги, який потрібен для запобігання зловживанням (від 1 до 3 місяців)

Медична допомога
(Р. ІІ)

**Мінімальний термін
надання медичної допомоги**

- Мінімум 26 тижнів у кожному випадку хвороби
- Термін надання медичної допомоги продовжується протягом періоду, на який призначена допомога у зв'язку з хворобою, а також при захворюваннях, визначених законодавством як такі, що потребують тривалої допомоги

*Конвенція про мінімальні норми
соціального забезпечення (1952 р.)*

***Допомога у зв'язку
з хворобою
(Розділ III)***

*Конвенція
№102*

*Допомога у зв'язку
з хворобою (Р. III)*

Обставина:
охоплюваний ризик

- Спричинена захворюванням непрацездатність, яка зумовлює тимчасову втрату заробітку

Допомога у зв'язку з хворобою (Р. III)

Мінімальна кількість осіб, які підлягають забезпеченню:

- Категорії громадян, які працюють за наймом, не менше 50% загального числа найманих працівників

або

- Категорії **самодіяльного населення**, не менше 20% від загального числа жителів

або

- **Всі жителі**, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують установлених меж

Допомога у зв'язку з хворобою (Р. III)

Мінімальний рівень періодичних виплат:

- Допомога, прив'язана до рівня доходів: щонайменше 45% попередніх заробітків

- Фіксована ставка допомоги: щонайменше 45% зарплати некваліфікованого робітника

- Допомога особам, чиї доходи нижчі межі бідності: доходи і допомога разом мають становити щонайменше 45% зарплати некваліфікованого робітника

Допомога у зв'язку з хворобою (Р. III)

Максимальний
кваліфікаційний
період:

- Можливість установлення кваліфікаційного періоду (стажу), потрібного для запобігання зловживанням

Допомога у зв'язку з хворобою (Р. III)

Мінімальний період
надання допомоги:

- Щонайменше 26 тижнів у кожному випадку захворювання
- Можливість установлення періоду очікування в перші три дні

*Конвенція №102
про мінімальні норми соціального
забезпечення (1952 р.)*

*Допомога у зв'язку
з вагітністю і пологами
(Розділ VIII)*

*Допомога у зв'язку
з вагітністю і пологами
(Р. VIII)*

*Конвенція
№102*

Обставина:
охоплюваний ризик

- Вагітність і пологи та їх наслідки,
а також спричинена цим утрата доходів

Мінімальна чисельність охоплених жінок:

▪ Усі жінки визначених категорій громадян, що працюють за наймом, 50% загальної кількості тих, хто працює за наймом

+

▪ Для медичної допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами – також дружини чоловіків, що належать до цих категорій

або

▪ Усі жінки визначених категорій самодіяльного населення, але не менше 20% від загальної кількості жителів

+

▪ Для медичної допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами – також дружини чоловіків, що належать до цих категорій

Види і мінімальні розміри допомог у зв'язку з вагітністю і пологами:

Медична допомога:

- До, під час та після пологів, +
- Госпіталізація в разі потреби

Грошова допомога:

- Допомога, прив'язана до рівня доходів: щонайменше 45% попередніх доходів *або*
- Фіксована ставка допомоги: щонайменше 45% зарплати некваліфікованого робітника

Допомога у зв'язку з вагітністю і пологами (Р.VIII)

Умови призначення:

- Можливість установлення кваліфікаційного періоду (стажу), визнаного потрібним для запобігання зловживанням (до 1 року)

Мінімальна тривалість надання допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами:

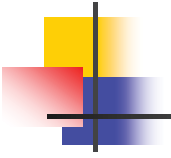
- Медична допомога надається протягом періоду вагітності, пологів та їх наслідків
- Грошова допомога надається протягом щонайменше **12 тижнів** у разі тимчасової втрати заробітку

*Конвенція про мінімальні норми
соціального забезпечення (1952 р.)*

Допомога по безробіттю (Розділ IV)

Допомога по безробіттю (Розділ IV)

Обставина:
охоплюваний
ризик

Неможливість дістати підхоже
заняття особою, яка підлягає
забезпеченню і яка здатна
і готова працювати

Мінімальна кількість охоплених осіб:

- Категорії громадян, що працюють за наймом, але не менше 50% загального числа найманих працівників

або

- Усі жителі, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують установлених меж

Допомога по безробіттю (Р. IV)

Мінімальний розмір періодичних виплат:

- Допомога, прив'язана до рівня доходів: щонайменше 45% попередніх доходів
- Фіксована ставка допомоги: щонайменше 45% зарплати некваліфікованого робітника
- Допомога особам, чиї доходи нижчі межі бідності: загальна сума допомоги та інших коштів родини отримувача і допомога по безробіттю мають становити не менше 45% зарплати некваліфікованого робітника

Допомога по безробіттю (Р. IV)

Умови призначення:

- Можливість установлення кваліфікаційного періоду (стажу), визнаного потрібним для запобігання зловживанням (зазвичай 1 рік)
- Можливість установлення періоду очікування до 7 днів

Конвенція №. 102

Допомога по безробіттю (Р. IV)

Мінімальна тривалість періодичних виплат:

- Для категорій громадян, що працюють за наймом, – 13 тижнів за 12-місячний період
- Для всіх жителів – 26 тижнів за 12-місячний період

*Конвенція №102
про мінімальні норми соціального
забезпечення (1952 р.)*

*Допомога в разі трудового
каліцтва або професійного
захворювання
(Розділ VI)*

*Конвенція
№. 102*

*Допомога в разі трудового
каліцтва або професійного
захворювання (Р. VI)*

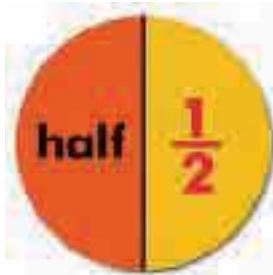
Обставина:
охоплюваний
ризик

- Нещасний випадок на виробництві або визначене професійне захворювання, що спричинили:
 - хворобливий стан;
 - тимчасову непрацездатність, що призвела до втрати заробітку;
 - цілковиту або часткову втрату спроможності заробляти на життя або відповідний ступінь втрати фізичної повноцінності;
 - втрату засобів до існування вдовою або дітьми внаслідок смерті годувальника.

Допомога в разі трудового каліцтва або професійного захворювання (Р. VI)

Мінімальна кількість категорій громадян, які працюють за наймом:

- 50% усіх, хто працює за наймом

Медична допомога

У разі хворобливого стану:

- Загальна лікарська допомога і допомога, яку надають фахівці стаціонарним та амбулаторним хворим, зокрема візити додому
- Допомога зубного лікаря
- Допомога медсестер удома або в лікувальних закладах
- Утримання в лікарнях, будинках для тих, хто одужує, санаторіях або інших лікувальних закладах
- Зуболікарські, фармацевтичні та інші медичні й хірургічні засоби (серед них протезні пристосування та їх ремонт) і окуляри
- Допомога фахівців іншої професії, яку визнано в законному порядку суміжною з медичною, під наглядом лікарів і дантистів

*Допомога в разі
трудового каліцтва
або професійного
захворювання
(Р. VI)*

Мінімальний рівень періодичних виплат:

- У разі непрацездатності або інвалідності:
 - Допомога, прив'язана до рівня доходів: щонайменше 50% попередніх доходів
 - Фіксована ставка допомоги: щонайменше 50% зарплати некваліфікованого робітника
 - У разі смерті годувальника:
 - Щонайменше 40% попередніх доходів або зарплати некваліфікованого робітника
- + періодичне коригування розміру допомоги з урахуванням прожиткового мінімуму (інфляція)
- + за певних умов можливість заміни одноразовою допомогою

Допомога в разі трудового каліцтва або професійного захворювання (Р. VI)

Умови призначення:

- Заборона встановлювати кваліфікаційний період (стаж)
- У випадку вдови право на допомогу може бути обумовлене її нездатністю утримувати себе
- У разі тимчасової непрацездатності:
 - Можливість установлення періоду очікування не більше 3 днів

Допомога в разі трудового каліцтва або професійного захворювання (Р. VI)

Мінімальна тривалість надання допомоги:

Допомога надається протягом часу дії обставини:

- До моменту повного відновлення працездатності
- Протягом усього періоду інвалідності
- Протягом усього періоду, коли вдова не здатна утримувати себе
- До досягнення дитиною віку закінчення обов'язкової шкільної освіти або 15 років

*Конвенція №102
про мінімальні норми соціального
забезпечення (1952 р.)*

*Допомога по старості
(Розділ V)*

*Конвенція
№102*

*Допомога по старості
(Розділ V)*

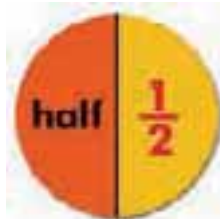
Обставина:
охоплюваний
ризик

- Перевищення віку в 65 років або більше з урахуванням працездатності осіб похилого віку

Мінімальна кількість охоплених осіб:

- Категорії громадян, що працюють за наймом, але не менше 50% усіх осіб, що працюють за наймом

або

- Категорії **самодіяльного населення**, але не менше 20% загального числа жителів

або

- Усі жителі, кошти яких за час обставини не перевищують визначених меж

Допомога по старості (Р. V)

Мінімальний розмір періодичних виплат:

Допомога, прив'язана до рівня доходів: щонайменше 40% попередніх доходів

Фіксована ставка допомоги: щонайменше 40% зарплати некваліфікованого робітника

Допомога особам, чиї доходи нижчі межі бідності: загальна сума допомоги та інших коштів родини отримувача і допомога мають становити не менше 40% зарплати некваліфікованого робітника

+ періодичне коригування розміру допомоги з урахуванням прожиткового мінімуму (інфляція)

Допомога по старості (Розділ V)

- Мінімальний рівень заміщення має забезпечуватися після **30 років сплати внесків або роботи за наймом**
- Скорочена пенсія має виплачуватися після **15 років сплати внесків або роботи за наймом**
 - Допомога виплачується **до настання смерті**
- **Виплата може бути призупинена**, якщо пенсіонер займається діяльністю, яка дає дохід, або коли зарібок особи перевищує визначену суму

*Конвенція №102
про мінімальні норми соціального
забезпечення (1952 р.)*

*Допомоги по інвалідності
(Розділ IX)*

*Допомоги по інвалідності
(Р. IX)*

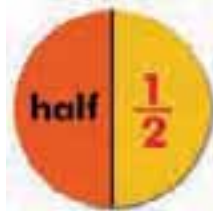
Обставина:
охоплюваний ризик

- Постійна нездатність займатися будь-якою діяльністю, що дає дохід = 100% інвалідність

Мінімальна кількість осіб, що підлягають забезпеченню:

- Категорії громадян, що працюють за наймом, але не менше 50% тих, хто працює за наймом

або

- Категорії **самодіяльного населення**, але не менше 20% усіх жителів

або

- Усі жителі, кошти яких за час дії обставини (охоплюваного випадку) не перевищують установлених меж

Допомоги по інвалідності (Р. IX)

Мінімальний
розмір
періодичних
виплат:

Допомога, прив'язана до рівня доходів: щонайменше 40% попередніх доходів

Фіксована ставка допомоги: щонайменше 40% установлені на національному рівні зарплати некваліфікованого робітника

Допомога особам, чиї доходи нижчі межі бідності: сума допомоги та інших коштів родини отримувача і допомога мають становити не менше 40% зарплати некваліфікованого робітника + періодичне коригування розміру допомоги з урахуванням прожиткового мінімуму (інфляція)

Допомоги по інвалідності (Р. IX)

Максимальний
кваліфікаційний
період (стаж):

- Допомога забезпечується після 15 років сплати внесків або роботи за наймом або 10 років проживання в країні
- Скорочена допомога виплачується після 5 років сплати внесків або роботи за наймом

Допомоги по інвалідності (Р. IX)

Мінімальна тривалість
періодичних виплат:

- Допомога виплачується протягом усього періоду інвалідності або до моменту набуття права на пенсію по старості

*Конвенція
про мінімальні норми соціального
забезпечення (1952 р.)*

*Допомоги у зв'язку
з утратою годувальника
(Розділ X)*

*Допомоги у зв'язку
з утратою годувальника
(Розділ X)*

Обставина:
охоплюваний
ризик

- Утрата засобів до існування вдовою або дитиною внаслідок втрати годувальника

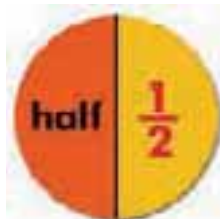
Умови призначення:

- У випадку *ВДОВИ* надання допомоги може бути обумовлене її нездатністю утримувати себе
- *Дитина*: до досягнення віку закінчення обов'язкової шкільної освіти або 15 років

Надання допомоги може бути призупинено або вона може бути скорочена, якщо одержувач займається встановленою діяльністю, що дає прибуток, або має доходи, вищі від визначеної суми

Мінімальна чисельність дружин і дітей годувальника, що підлягають забезпеченню:

- У категоріях громадян, які працюють за наймом, – не менше 50% усіх, хто працює за наймом

або

- У категоріях **самодіяльного населення** – не менше 20% усіх жителів

або

- Усі жителі, чиї кошти під час охоплюваного випадку не перевищують установлених меж

Допомоги у зв'язку з утратою годувальника (Розділ X)

Мінімальний
розмір
періодичних
виплат:

Допомога, прив'язана до рівня доходів: щонайменше 40% попередніх доходів

Фіксована ставка допомоги: щонайменше 40% установленої на національному рівні зарплати некваліфікованого робітника

Допомога особам, чиї доходи нижчі межі бідності: сума допомоги та інших коштів родини отримувача і допомога мають становити не менше 40% зарплати некваліфікованого робітника

+ періодичне коригування розміру допомоги з урахуванням прожиткового мінімуму (інфляція)

Допомоги у зв'язку з утратою годувальника (Розділ X)

Кваліфікаційний період (стаж)

- Допомога забезпечується після 15 років сплати внесків або роботи за наймом або після 10 років проживання
- Скорочена допомога забезпечується після 5 років сплати внесків або роботи за наймом
- Для вдови без дітей може бути встановлено вимогу мінімальної тривалості перебування у шлюбі

ВИЗНАЧЕННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТИПОВОГО ОДЕРЖУВАЧА

відповідно до статей 65-67 Конвенції МОП №102

*Конвенція №102 про мінімальні норми
соціального забезпечення (1952 р.)*

і

Європейський Кодекс соціального забезпечення

Найманим працівником чоловічої статі, зайнятим кваліфікованою ручною працею, за ст. 65 (б) є:

- a) слюсар або токар у машинобудуванні, за винятком електротехнічного машинобудування; або
- b) особа, яка вважається типовою для кваліфікованої ручної праці, що визначається відповідно до положень Конвенції; або
- c) особа, заробітна плата якої рівна або вища від заробітної плати 75 відсотків усіх осіб, що підлягають забезпеченню; така заробітна плата визначається за рік або за короткий період, як це може бути встановлено; або
- d) особа, заробітна плата якої дорівнює 125 відсоткам середньої заробітної плати всіх осіб, що підлягають забезпеченню.

Класифікації та джерела інформації, що використовуються для визначення заробітної плати:

Міжнародна стандартна галузева класифікація всіх видів економічної діяльності (МСОК) - використовується, щоб визначити основну групу економічної діяльності з найбільшим числом економічно активних чоловіків

Міжнародна стандартна класифікація професій (МСКП) - використовується для визначення кваліфікованих і некваліфікованих працівників фізичної праці

Обстеження підприємств (заробітна плата і працівники), адміністративна звітність (заробітна плата), обстеження робочої сили (зайнятість і працівники) - використовується для визначення заробітної плати кваліфікованого працівника, зайнятого у відповідній основній групі економічної діяльності

Міжнародна стандартна галузева класифікація всіх видів економічної діяльності (МСГК ред.4) ≈ Статистична класифікація видів економічної діяльності в Європейському співтоваристві (NACE ред.2)

A - Сільське госп-во, лісове госп-во та рибне госп-во	A - Сільське госп-во, лісове госп-во та рибне госп-во
B - Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B - Добувна промисловість і розроблення кар'єрів
C - Переробна промисловість	C - Переробна промисловість
D - Постачання електроенергії, газу, пари кондиційованого повітря	D - Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря
E - Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E - Водопостачання; каналізація, поводження з відходами
F - Будівництво	F - Будівництво
G - Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G - Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів
H - Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H - Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність
I - Тимчасове розміщування й організація харчування	I - Тимчасове розміщування й організація харчування
J - Інформація та телекомунікації	J - Інформація та телекомунікації
K - Фінансова та страхова діяльність	K - Фінансова та страхова діяльність
L - Операції з нерухомим майном	L - Операції з нерухомим майном
M - Професійна, наукова та технічна діяльність	M - Професійна, наукова та технічна діяльність
N - Діяльність у сфері адм. та допоміжного обслуговування	N - Діяльність у сфері адм. та допоміжного обслуговування
O - Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	O - Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування
P - Освіта	P - Освіта
Q - Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q - Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
R - Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R - Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок
S - Надання інших видів послуг	S - Надання інших видів послуг

КВЕД ред. 4 та NACE ред. 2 структура та рівні

Рівень	КВЕД ред. 4	NACE ред. 2	Співвідношення
1 - значний	Розділ	Розділ	Повне
2 - значний	Підрозділ	Підрозділ	Повне
3 - значний	Група	Група	Майже повне
4 - значний	Підгрупа	Підгрупа	Неповне

Використання 1–2-значних рівнів класифікацій не виявляє проблеми. Однак NACE ред.2 є докладнішою на 4-значному рівні. Наприклад:

- Розділ С – Промисловість, Підрозділ 10 - Виробництво харчових продуктів – однакові в обох класифікаціях
- Група 105 – Виробництво молочних продуктів – однакові
- Проте в NACE ред. 2 група 105 розділена на підгрупу 10.51 – Переробка молока та сиру і 10.52 – Виробництво морозива
- КВЕД ред. 4 немає цього поділу, і обидві підгрупи входять до групи 105

Міжнародна стандартна класифікація професій (МСКП 88-08) ≈ Класифікатор професій

Група		
1	Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)	Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)
2	Професіонали	Професіонали
3	Фахівці	Фахівці
4	Технічні службовці	Технічні службовці
5	Працівники сфери торгівлі та послуг	Працівники сфери торгівлі та послуг
6	Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства
7	Кваліфіковані робітники з інструментом	Кваліфіковані робітники з інструментом
8	Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин
9	Найпростіші професії	Найпростіші професії

Ст. 65 – у групі 7 МСКП
(кваліфікований робітник)

Ст. 66 – у групі 9 МСКП
(некваліфікований робітник)

1. (Ст. 65 (6) а) слюсар

або токар

в машинобудуванні

Обидві професії можуть бути знайдені в ISCO-08 (або 88) 7 група – Кваліфіковані робітники (більш детально 723 – Механіки та монтажники механічного устаткування)

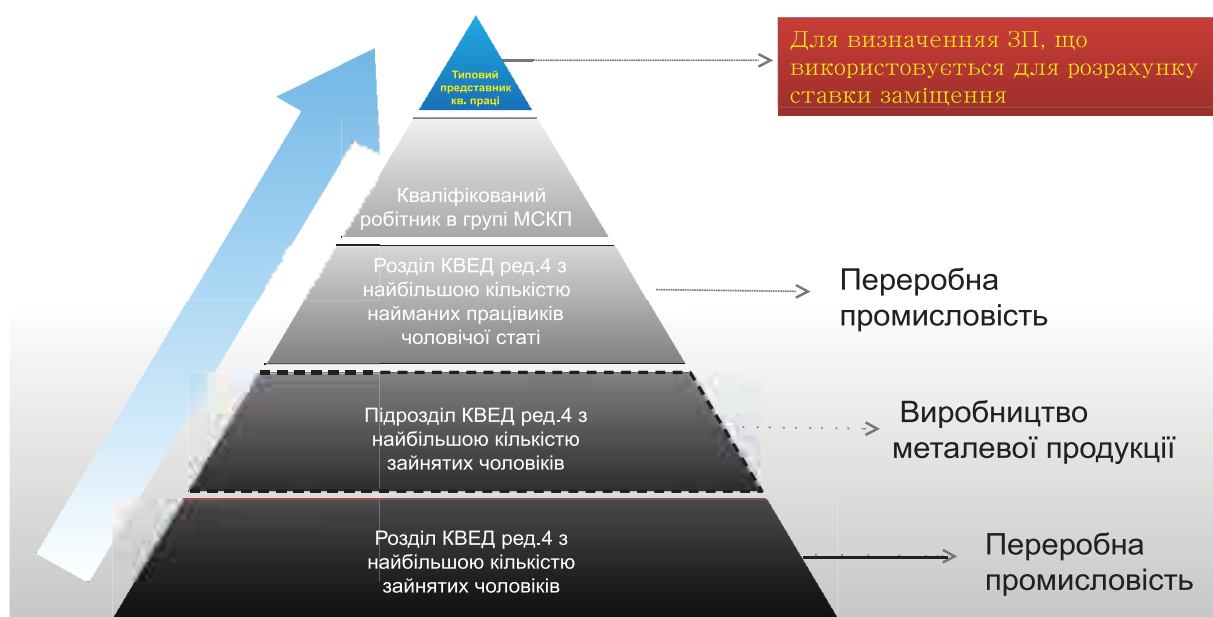
В Україні (2012 р.) заробітна плата особи в підгрупі 723 становить 3021 грн.

2. (Ст. 65 (6) в) типовий представник кваліфікованої ручної праці

Визначається як особа, зайнята в тій основній галузі економічної діяльності і в тому її підрозділі, де працює найбільша кількість економічно активних захищених осіб чоловічої статі або годувальників захищених осіб; з цією метою має використовуватися Міжнародна стандартна галузева класифікація всіх видів економічної діяльності;

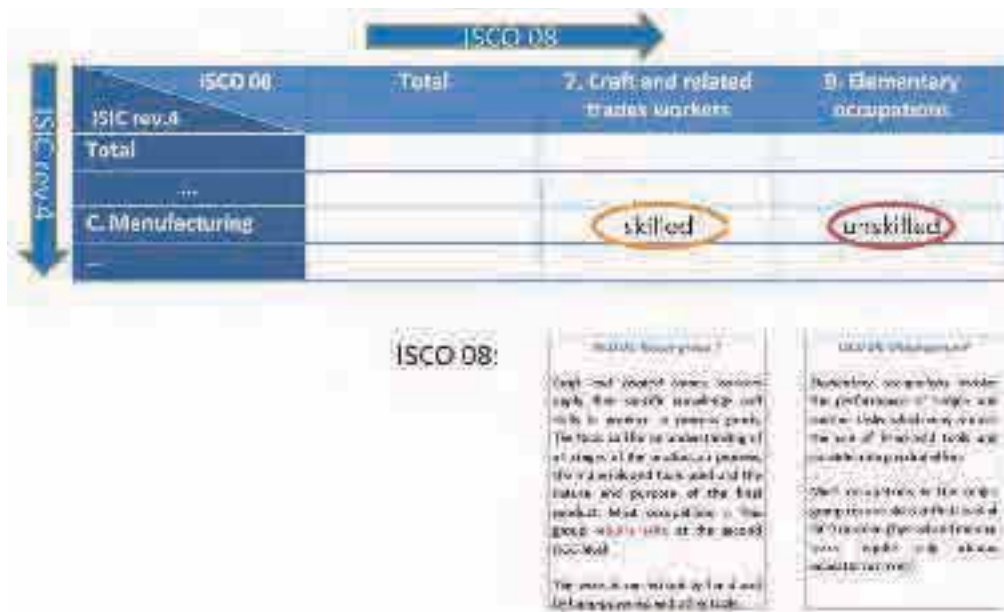
1. Визначити економічну діяльність з найбільшою кількістю працівників чоловічої статі
2. Крос-табуляція даних для працівників чоловічої статі за видом економічної діяльності (КВЕД) та професією (МСКП)
3. Визначити заробітну плату кваліфікованого працівника чоловічої статі (МСКП Група 7) у відповідному виді економічної діяльності

Як визначити особу, що вважається типовою для кваліфікованої праці?

Джерело: дані про зайнятість найманих працівників за статтю, економічною діяльністю та професією — обстеження домогосподарств та підприємств

Економічна активність (КВЕД - ISIC) з найбільшою кількістю зайнятих чоловіків (наприклад, виробництво), крос-табульованих із групами професій кваліфікованих і некваліфікованих робітників (МСКП - ISCO)

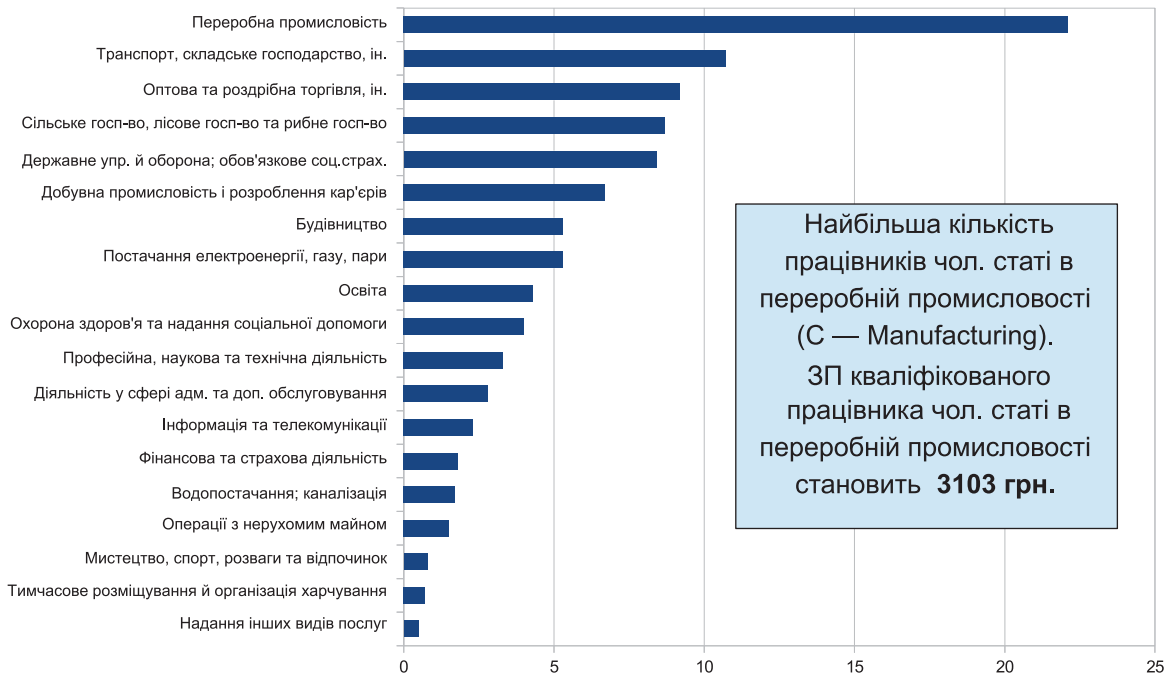
Приклад Європи: де зайнято найбільше кваліфікованих працівників чоловічої статі?

Частка кваліфікованих чоловіків у промисловості та в цілому в економіці

Джерело: Розрахунки МОП за даними Євростату

Частка працівників чоловічої статі за видами економічної діяльності до загальної кількості працівників чоловічої статі, 2012 р., Україна

Джерело: Заробітна плата за професійними групами у 2012 році

3. (Ст. 65 (6) с) особа, чий зарібок дорівнює або вище зарібку 75 відсотків усіх захищених осіб, що визначається за рік або за короткий період (приклад)

	Наймані працівники, 2013	
	Тис. чол.	%
Всього	30147,1	100
Розподіл заробітної плати:		
Менше 5000,0	312.7	1
5000,0 - 5800,0	822.2	2.7
5800,1 - 7400,0	1282.3	4.3
7400,1 - 9000,0	1440.6	4.8
9000,1 - 10600,0	1473.4	4.9
10600,1 - 12200,0	1534.5	5.1
12200,1 - 13800,0	1494	5
13800,1 - 15400,0	1533.4	5.1
15400,1 - 17000,0	1465	4.9
17000,1 - 18600,0	1421.1	4.7
18600,1 - 20200,0	1366.1	4.6
20200,1 - 21800,0	1248.5	4.2
21800,1 - 25000,0	2255.4	7.5
25000,1 - 30000,0	2800.7	9.3
30000,1 - 35000,0	2087.5	7
35000,1 - 40000,0	1610.8	5.4
40000,1 - 50000,0	2182.9	7.3
50000,1 - 75000,0	2211.6	7.4
75000,1 - 100000,0	729.5	2.4
Більше за 100000,0	684.7	2.3
Менше за мін. ЗП (5205 руб)	363.9	1.2

≈ 50%

≈ 75%

≈ 75%

4. (Ст. 65 (6) d) особа, заробітна плата якої дорівнює 125 відсоткам від середньої заробітної плати всіх осіб, що підлягають забезпеченню

Середня ЗП в Україні (2012 р.) = 2830 грн.

125% середньої ЗП = $2830 * 1,25 = 3537,5$ грн.

Джерело: Заробітна плата за професійними групами у 2012 році

5. (Ст. 66 (4) а) особа, яка вважається типовою для некваліфікованої ручної праці на машинобудівному підприємстві, за винятком електротехнічного машинобудування

Цей варіант дуже важко знайти в національних статистичних даних і, як правило, він не використовується країнами. Дані мають бути крос-табульовані з КВЕД ред. 4 (2-значний рівень - 28) і МСКП (некваліфікований — група 9)

6. (Ст. 66 (4) в) типовий представник некваліфікованої ручної праці

Визначається як особа, зайнята в тій основній галузі економічної діяльності і в тому її підрозділі, де працює найбільша кількість економічно активних захищених осіб чоловічої статі або годувальників захищених осіб; з цією метою має використовуватися Міжнародна стандартна галузева класифікація всіх видів економічної діяльності

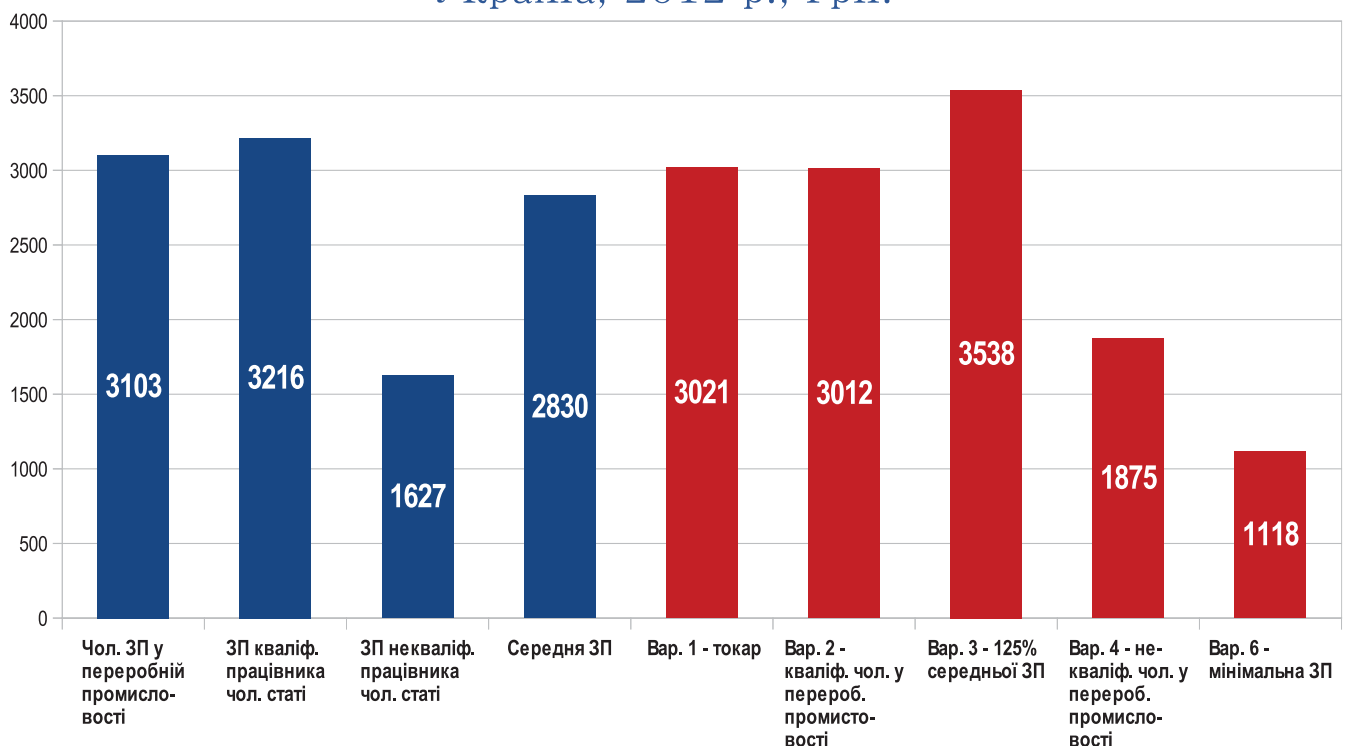
Україна:

Найбільша кількість працівників чоловічої статі зайнята в переробній промисловості

Заробітна плата некваліфікованого працівника чоловічої статі в переробній промисловості - **1875 грн.**

Джерело: Заробітна плата за професійними групами у 2012 році

Порівняння різних варіантів вибору ЗП, Україна, 2012 р., грн.

Якого типового одержувача обирають у Європі?

Вибір заробітної плати згідно з ЄКСЗ:

- Ст. 65 (6) a – Греція, Чехія
- Ст. 65 (6) b – Бельгія, Кіпр, Данія, Франція, Ірландія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Швейцарія
- Ст. 65 (6) d – Швеція, Естонія, Німеччина, Румунія, Словенія, Іспанія
- Ст. 66 (4) b – Великобританія, Туреччина

Подальша робота:

Керівництво з визначення заробітної плати для розрахунку частки заміщення — ст. 65-67 (середина вересня 2015 р.)

Дослідження адекватності соціальних виплат та пільг і зменшення рівня бідності: перший варіант – кінець вересня, другий варіант – грудень

Запит щодо показників соціального забезпечення — анкета SSI — 2014-2015 рр.

Різні варіанти вибору заробітної плати типового одержувача відповідно до статей 65–67 К.102 та ЄКСЗ, Україна

Статті К.102/ЄКСЗ		Коментарі	ЗП, грн	
			Доповідь 2012	Коментарі
Ст 65 (6): кваліфікований працівник чоловічої статі				
Варіант 1	Ст.65 (6)а: слюсар або токар у машинобудуванні, за винятком електротехнічного машинобудування	Професії можна знайти в ISCO-08 (або 88) 7 група – Кваліфіковані робітники (більш детально 723 – Механіки та монтажники механічного устаткування)	3021	Не є легкою для моніторингу
Варіант 2	Ст.65 (6)б: особа, яка вважається типовим представником кваліфікованого ручної праці, що визначається відповідно до положень Конвенції	Кваліфікований працівник зайнятий в економічній діяльності з най більшою кількістю працівників чоловічої статі (МСГК): кваліфікований працівник чол.статі в переробній промисловості	3103	Обстеження, як правило, проводиться раз на 4 роки
Варіант 3	Ст.65 (6)с: особа, чий заробіток дорівнює 125 відсоткам середнього заробітку всіх захищених осіб	в країнах, де всі працівники захищені, як правило, використовується середня заробітна плата	3537,5	Як правило, вища за інші варіанти
Ст. 66 (4): некваліфікований працівник чоловічої статі				
Варіант 4	Ст.66 (4)а: особа, що вважається типовим представником некваліфікованої ручної праці в машинобудуванні, за винятком електротехнічного машинобудування	Некваліфікований працівник чол. статі у сфері машинобудування, МСГК вар.4 (2-значний рівень класифікації: (С. Manufacturing, code 28)	немає даних	Не є легкою для моніторингу
Варіант 5	Ст.66 (4)б: типовий представник некваліфікованої ручної праці	Некваліфікований працівник зайнятий в економічній діяльності з най більшою кількістю працівників чоловічої статі (МСГК): Некваліфікований працівник чол. статі в переробній промисловості	1875	Обстеження, як правило, проводиться раз на 4 роки
Ст. 67: допомоги, що виплачуються для всіх жителів				
Варіант 6	Ст. 67 (а): розмір допомоги визначається згідно із встановленою шкалою або згідно зі шкалою, що визначається компетентним органом влади відповідно до встановлених правил	Мінімальна ЗП	1118 (Жов. 2012)	Нижча за інші варіанти (не є оцінкою адекватності)

Рекомендація МОП №202 в українському контексті

Що таке рекомендація?

- Рекомендація – це міжнародний трудовий стандарт
- Усі держави – члени МОП зобов'язані передбачати її застосування
 - Вона не підлягає ратифікації і не передбачає зобов'язань, які мають обов'язкову силу для держав-членів, але держави-члени мають зобов'язання подавати її на розгляд парламенту
 - Подання на розгляд протягом одного року після її прийняття (до 14 червня 2013 р. для Р. №202) або як виняток – через 18 місяців (до 14 грудня 2013 р.)
 - Держави-члени повинні інформувати генерального директора МОП про заходи, вжиті для подання Рекомендації на розгляд парламенту

Приклад: подання на розгляд до Палати громад і Палати лордів Великобританії

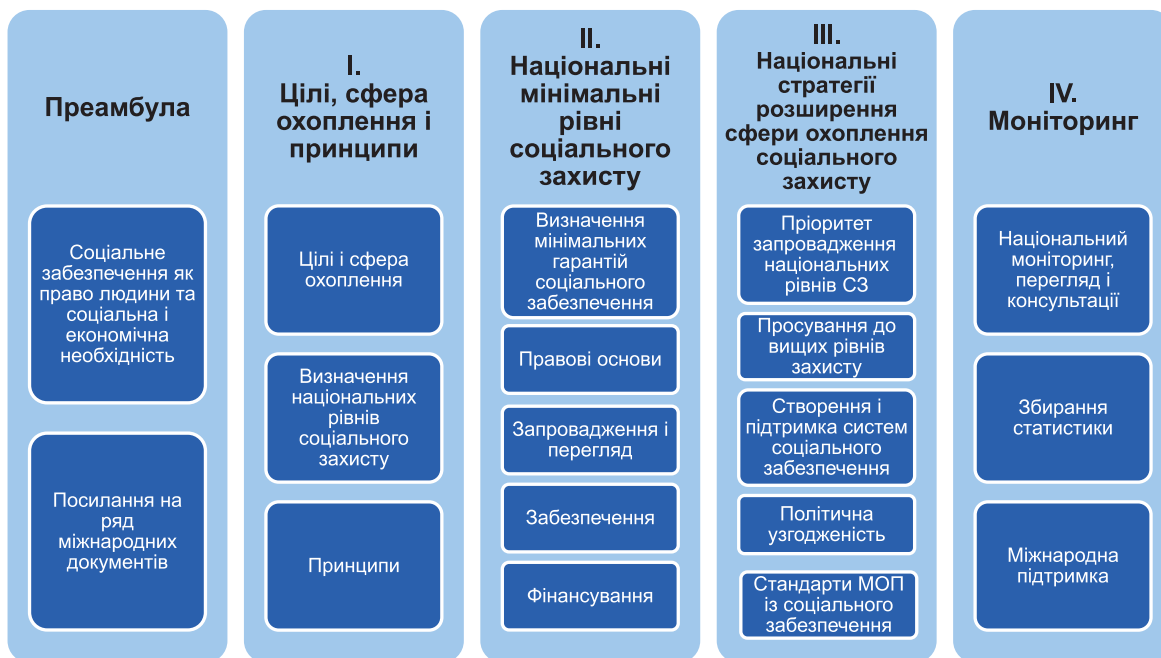
Національні мінімальні рівні соціального забезпечення ЗАЯВА

Парламентський заступник міністра, Департамент праці і пенсійного забезпечення (Лорд Фрейд): Мій поважний друг міністр із питань зайнятості (Марк Хобан) зробив таку письмову міністерську заяву:

На 101-й сесії Міжнародної конференції праці 2012 р. була ухвалена Рекомендація №202 щодо мінімальних рівнів соціального забезпечення. Рекомендації Міжнародної організації праці, ухвалені в результаті обговорення представниками урядів, роботодавців та працівників держав-членів МОП, мають не обов'язковий характер. Уряд вітає Рекомендацію і визнає її важливість у глобальному контексті, оскільки вона служить орієнтиром для всіх країн у їхніх зусиллях задля забезпечення базового рівня соціального захисту населення. Рекомендація насамперед важлива для держав, які мають менш розвинені системи соціального забезпечення. Передбачається, що Рекомендація не позначиться негативно на ситуації у державі, оскільки вона повністю відповідає урядовій політиці Великобританії.

Статут МОП вимагає, щоб уряд подав Рекомендацію на розгляд парламенту. Сьогодні я подаю пояснювальний меморандум і текст Рекомендації до бібліотеки Палати.

Рекомендація щодо національних мінімальних рівнів соціального захисту в загальних рисах

Мета: не просто базовий соціальний захист!

Стаття 1:

(а) встановлення і підтримання, залежно від обставин, рівнів соціального захисту як основоположного елемента своїх національних систем соціального забезпечення;

(б) впровадження мінімальних рівнів соціального захисту у рамках стратегій розширення сфери охоплення соціального забезпечення, які б послідовно гарантували вищі рівні соціального забезпечення для максимально широких верств населення з урахуванням норм МОП у галузі соціального забезпечення

Стаття 13:

(1) Національні стратегії мають

(а) у пріоритетному порядку передбачати реалізацію національних рівнів соціального захисту як відправної точки для країн, що не забезпечують мінімального рівня соціальних гарантій, і як основоположного елемента своїх національних систем соціального забезпечення;

(б) бути орієнтовані на забезпечення вищих рівнів захисту для максимально широких верств населення з урахуванням економічних і фінансових можливостей держав-членів і у максимально стислі строки

(2) Для цього держави-члени повинні послідовно формувати та підтримувати всеосяжні та адекватні системи соціального забезпечення, узгоджені з цілями національної політики, та прагнути до координації політичних заходів у галузі соціального забезпечення з іншими напрямками державної політики

Із чого складаються рівні соціального захисту?

Стаття 2: Мінімальні рівні соціального захисту є встановленими у національних масштабах сукупностями основних соціальних гарантій, які забезпечують захист, націлений на запобігання бідності, незахищеності та соціальній ізоляції

Стаття 4: Гарантії мають як мінімум забезпечувати, щоб упродовж усього життя усі особи, котрі цього потребують, мали доступ до основних видів медичного обслуговування і до базових гарантій отримання доходів, що у своїй сукупності забезпечують фактичний доступ до товарів і послуг, визначуваних як необхідні на національному рівні

Питання

- ? Мінімальні гарантії соціального забезпечення для всіх = вигоди для всіх?
- ? Рівень соціального забезпечення = соціальна допомога?
- ? Рівень соціального забезпечення = мережа соціальної безпеки?
- ? Чи є схеми соціального страхування складовою рівня соціального забезпечення?
- ? Які чинні гарантії соціального захисту є в Україні?
- ? Які прогалини слід заповнити, щоб забезпечити доступ до основних видів медичного обслуговування і мінімальних доходів упродовж усього життя?

Національні рівні соціального забезпечення: щонайменше 4 гарантії, визначені на національному рівні

Мінімальні рівні соціального захисту мають включати щонайменше такі основні соціальні гарантії: (стаття 5)

Гарантії мають надаватися принаймні всім жителям країни, дітям, як це передбачено у законах і нормативних актах, залежно від узятих на себе міжнародних зобов'язань (стаття 6)

Питання

- ? Як ви розумієте поняття "найважливіші медичні послуги"?
- ? Як ви розумієте поняття "основні гарантовані доходи на дітей", і яку допомогу у грошовій та натуральній формі вони передбачають?
- ? Які особи в економічно активному віці потребують основних гарантованих доходів для осіб економічно активного віку, і які допомоги та послуги це передбачає? Чи має мінімальна зарплата входити до мінімальних рівнів соціального забезпечення?
- ? Яку допомогу у грошовій і натуральній формі передбачають основні гарантовані доходи для осіб похилого віку?

Мінімальні рівні захисту: національні визначення мінімальних рівнів мають задовольняти такі критерії:

8 (а): особи, які потребують медичного обслуговування, не повинні стикатися з матеріальними труднощами й піддаватися підвищеному ризику зубожіння через фінансові витрати, пов'язані з отриманням доступу до основних видів медичної допомоги. Слід також розглянути питання про безкоштовне допологове та післяпологове медичне обслуговування найбільш уразливих категорій;

8 (с) та (d): рівні основних соціальних гарантій мають регулярно переглядатися в рамках прозорих процедур, установлених, залежно від обставин, національними законами, нормативними актами або практикою, із залученням представницьких організацій роботодавців і працівників, а також необхідне проведення консультацій з іншими відповідними та представницькими організаціями зацікавлених осіб.

Питання

- ? Як визначити і виміряти ефективний доступ до основних видів медичної допомоги на практиці?
- ? Як би ви його визначили стосовно України?
- ? Як визначити і виміряти гарантовані доходи?
- ? Як би ви визначили мінімальний гарантований дохід стосовно України?

Для кого треба забезпечити гарантії?

Стаття 6: Гарантії мають забезпечуватися принаймні всім жителям країни і дітям, як передбачено у національних законах і нормативних актах, залежно від узятих на себе міжнародних зобов'язань.

Стаття 3: Принципи

- Всезагальний характер захисту, що ґрунтується на соціальній солідарності
- Соціальна інтеграція, у тому числі осіб, зайнятих у неформальному секторі
- Недопущення дискримінації, гендерна рівність і реагування на особливі потреби

Питання

- ? Що означає:
 - “всі... діти”? Яким було б визначення стосовно України?
 - “принаймні всі жителі країни”. Яким було б визначення стосовно України?
 - “взяті на себе міжнародні зобов'язання”? Які це зобов'язання у випадку з Україною?
- ? Як реалізувати на практиці основні гарантії соціального захисту для всіх?
 - Для працівників-мігрантів і членів їхніх сімей?
 - Для мігрантів із неврегульованим статусом, біженців?

Як реалізувати основні соціальні гарантії? Підхід на основі дотримання прав

Стаття 7: Основні соціальні гарантії мають установлюватися в порядку, визначеному законом.

- У національних законах і нормативних актах треба зазначати діапазон, умови, які дають право на допомоги, та їх розміри, що зумовлюють реалізацію цих гарантій.
- Також мають установлюватися об'єктивні, прозорі, ефективні, прості в застосуванні, швидкі, доступні та недорогі процедури подання і розгляду скарг і апеляцій.
- Доступ до процедур розгляду скарг і апеляцій має бути безкоштовним для заявника. Мають діяти схеми, що забезпечують дотримання національних правових норм.

Стаття 3: Принципи

- Загальна та першорядна відповідальність держави
- Достатність і прогнозованість допомог
- Недопущення дискримінації, гендерна рівність і реагування на особливі потреби
- Право на отримання допомог, передбачених законодавством
- Ефективність і доступність процедур подання і розгляду скарг та апеляцій
- Повага прав і гідності осіб, охоплених гарантіями соціального забезпечення
- Дотримання прав на ведення колективних переговорів і свободу асоціації

Питання

- ? Чому **основні соціальні гарантії** мають визначатися **законодавством**? Чи ця вимога обмежує національну гнучкість?
- ? Як реалізувати **підхід на основі дотримання прав** в умовах обмеженості ресурсів?
 - Обмежений **фіскальний простір** і **дефіцит бюджетних коштів**
 - Слабкий уряд, обмежений інституціональний потенціал
- ? Як запровадити **соціальну допомогу** як складову мінімальних норм соціального забезпечення за принципом дотримання прав?
 - ? Як розробити цільові допомоги, що повністю забезпечуватимуть дотримання прав і повагу до гідності одержувачів?
 - ? Як забезпечити стабільне фінансування допомог, що не передбачають сплати внесків, аби забезпечити дотримання прав на допомогу всім, хто її потребує?
- ? Особливі виклики для **України**?

Застосування

Стаття 13:

(1) Національні стратегії мають

(а) у пріоритетному порядку передбачати реалізацію національних мінімальних рівнів соціального захисту як відправної точки для країн, що не забезпечують мінімального рівня соціальних гарантій, і як основоположного елемента своїх національних систем соціального забезпечення

(б) бути орієнтовані на забезпечення вищих рівнів захисту для максимально широких верств населення з урахуванням економічних і фінансових можливостей держав-членів і у максимально стислі строки

(2) Для цього держави-члени повинні послідовно формувати та підтримувати всеосяжні й адекватні системи соціального забезпечення, узгоджені з цілями національної політики, та прагнути до координації політичних заходів у галузі соціального забезпечення з іншими напрямками державної політики

Стаття 3:

- Послідовний характер реалізації, зокрема шляхом установлення цілей та строків

- Узгодженість із соціально-економічною політикою та політикою в галузі зайнятості

- Регулярний моніторинг дотримання і періодична оцінка

- Трестороння участь і консультації із представниками зацікавлених осіб

Питання

- ? Чи будуть держави посилатися на “послідовний характер реалізації”, аби виправдати свою бездіяльність?
- ? Як досягти узгодженості із соціально-економічною політикою та політикою зайнятості?
- ? Як заохочувати до економічної активності і формальної зайнятості?
- ? Які особливі виклики для України?

Фінансування і результативність

Статті 11 і 12:

- Держави-члени повинні розглянути питання про використання різних методів мобілізації необхідних ресурсів з метою забезпечення фінансової, податково-бюджетної та економічної стабільності національних мінімальних рівнів соціального захисту...
- Національні мінімальні рівні соціального захисту мають фінансуватися за рахунок національних ресурсів. Держави-члени, економічні та фінансові можливості яких недостатні, щоб забезпечити реалізацію цих гарантій, можуть вдаватися до міжнародного співробітництва і міжнародної допомоги на додачу до власних зусиль.

Стаття 3:

- Урахування різноманітних методів і підходів,
- Солідарність у галузі фінансування і прагнення до забезпечення оптимальної збалансованості інтересів
- Прозоре, підзвітне і раціональне управління фінансами та ведення фінансових справ
- Фінансова, податково-бюджетна й економічна сталість за належного врахування принципів соціальної справедливості та рівності
- Високоякісні державні послуги, які вдосконалюють функціонування систем соціального забезпечення
- Узгодженість дій установ, відповідальних за виконання функцій соціального забезпечення

Питання

- ? Яким чином мобілізувати ресурси в Україні, аби створити адекватні, ефективні і стабільні гарантії мінімальних норм соціального захисту?
- ? Як забезпечити солідарність і справедливість при фінансуванні?
- ? Як забезпечити прозоре і підзвітне управління фінансами?
- ? Як досягти узгодженості дій установ?
- ? Як досягти ефективних зв'язків із державними службами і як забезпечити їх якість? І чому саме з державними?

Який зв'язок із іншими нормами соціального забезпечення МОП і Європейськими стандартами?

Стаття 17: Держави-члени повинні орієнтуватися на забезпечення такого діапазону і рівня допомог, які встановлені у Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.) або в інших конвенціях і рекомендаціях МОП у галузі соціального забезпечення, які передбачають більш високі норми

Стаття 18:

Державам-членам необхідно розглянути питання про ратифікацію Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.) тільки-но дозволять національні умови. Крім того, держави-члени повинні розглянути питання про ратифікацію або втілення у життя, залежно від обставин, інших конвенцій та рекомендацій МОП у галузі соціального забезпечення, які передбачають більш високі норми.

Питання

- ? Чи норми, визначені Рекомендацією №202 (2012 р.) нижчі, ніж норми, встановлені Конвенцією №102 (1952 р.) та іншими (“більш високими”) нормами соціального забезпечення?
- ? Рекомендація №202 заміняє чи доповнює Конвенцію №102?

Моніторинг

Встановлені на національному рівні механізми моніторингу і національних консультацій

Держави-члени повинні регулярно проводити національні консультації в цілях оцінки прогресу і обговорення політичних заходів, спрямованих на забезпечення подальшого горизонтального і вертикального розширення соціального забезпечення

Регулярний збір, аналіз, накопичення і публікування даних, статистики і показників про соціальне забезпечення із відповідною розбивкою

Законодавчі основи для убезпечення та захисту інформації про приватних осіб

Врахування настанов Резолюції про розвиток статистики соціального забезпечення та інших статистичних стандартів

Обмін інформацією, досвідом та експертизою між державами-членами і з МОП

Технічна допомога з боку МОП та ін.

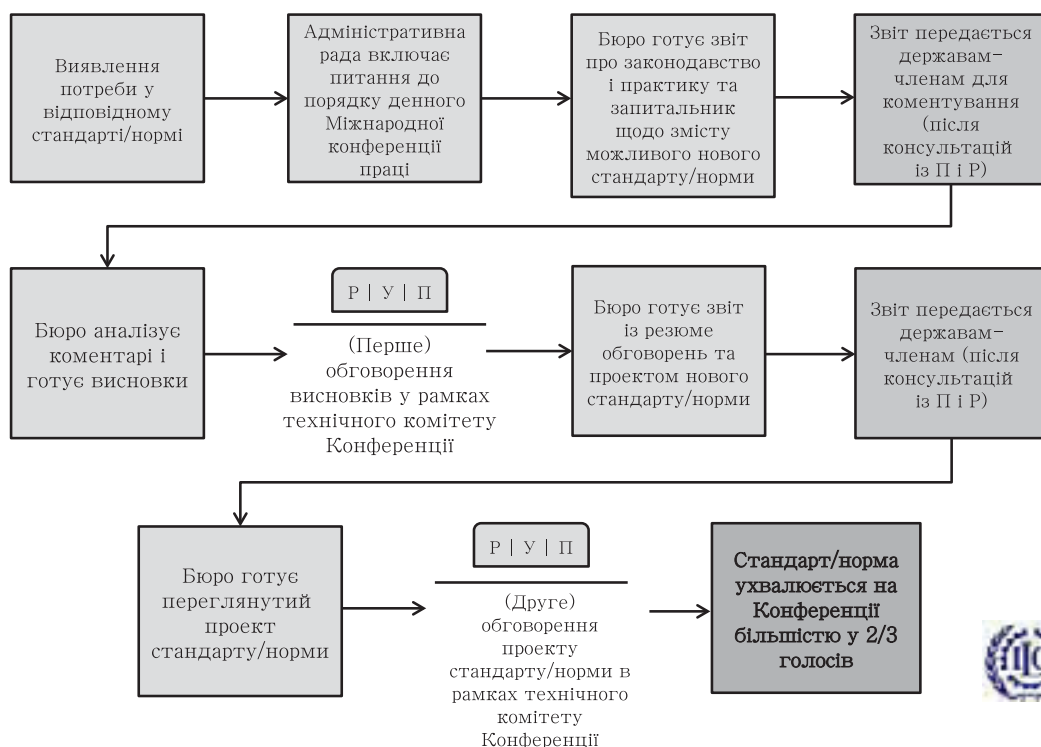
Питання

- ? Як запровадити в Україні ефективний моніторинг системи соціального захисту?
- ? Як зробити моніторинг постійною практикою?
- ? Яка роль уряду, профспілок, організацій роботодавців?
- ? Як захистити персональну інформацію та збалансувати адміністративну ефективність і право на приватність?

Ухвалення, ратифікація і застосування міжнародних трудових стандартів/норм

Як ухвалюється міжнародний трудовий стандарт?

Стандарт/норму ухвалено – подальші кроки

- Подання на розгляд компетентному органу влади для запровадження відповідного законодавства або вчинення інших дій для забезпечення застосування стандарту/норми
- Це передбачає – для конвенцій – *ратифікацію*, тобто офіційну процедуру, яка означає, що держава визнає конвенцію документом, який має юридичну силу
- Ратифікувавши конвенцію, держава бере на себе зобов'язання застосовувати її положення у законодавстві і на практиці
- Звітування про застосування у законодавстві і на практиці

Практика ратифікації – підготовка до ратифікації

- Якщо уряд готовий ратифікувати конвенцію, корисно підготувати «звіт нульової фази» і подати його на розгляд МБП. МБП вивчає питання готовності держави-члена до зобов'язань, пов'язаних із ратифікацією Конвенції.
- Ратифікація виключає можливість будь-яких застережень. З другого боку, деякі конвенції передбачають певні винятки, відхилення або опції. У таких випадках уряд доповнює акт про ратифікацію декларацією про особливі умови.
- Після ратифікації уряд регулярно подає звіти про застосування ратифікованої конвенції з метою підтвердження виконання зобов'язань, обумовлених ратифікацією конвенції.
- У зв'язку з цим урядові варто перевірити ще до ратифікації, чи наявна вся належна інформація.

Практика ратифікації – система звітності (1)

Вимагається надання детальних звітів

- а) Перший звіт готується і подається на розгляд через рік після набуття чинності конвенцією.
- б) Якщо були суттєві зміни під час застосування конвенції.
- в) Якщо комітет експертів або комітет Конференції надіслав відповідний запит.

Інші звіти є спрощеними.

Вони готуються і подаються раз на п'ять років

Практика ратифікації – система звітності (2)

Зміст спрощених звітів:

- a) Відповіді на коментарі спостережних органів.
- b) Зміни в законодавстві та інших правових документах (лише несуттєві; у разі суттєвих змін готується детальний звіт).
- c) Застосування конвенції: статистична та інша інформація, а також обмін інформацією згідно з формою звіту.
- d) Перелік організацій роботодавців і профспілок, яким було надіслано копії звітів.
- e) Зауваження від імені організацій роботодавців і працівників.

Як здійснюється нагляд за застосуванням міжнародного трудового стандарту/норми?

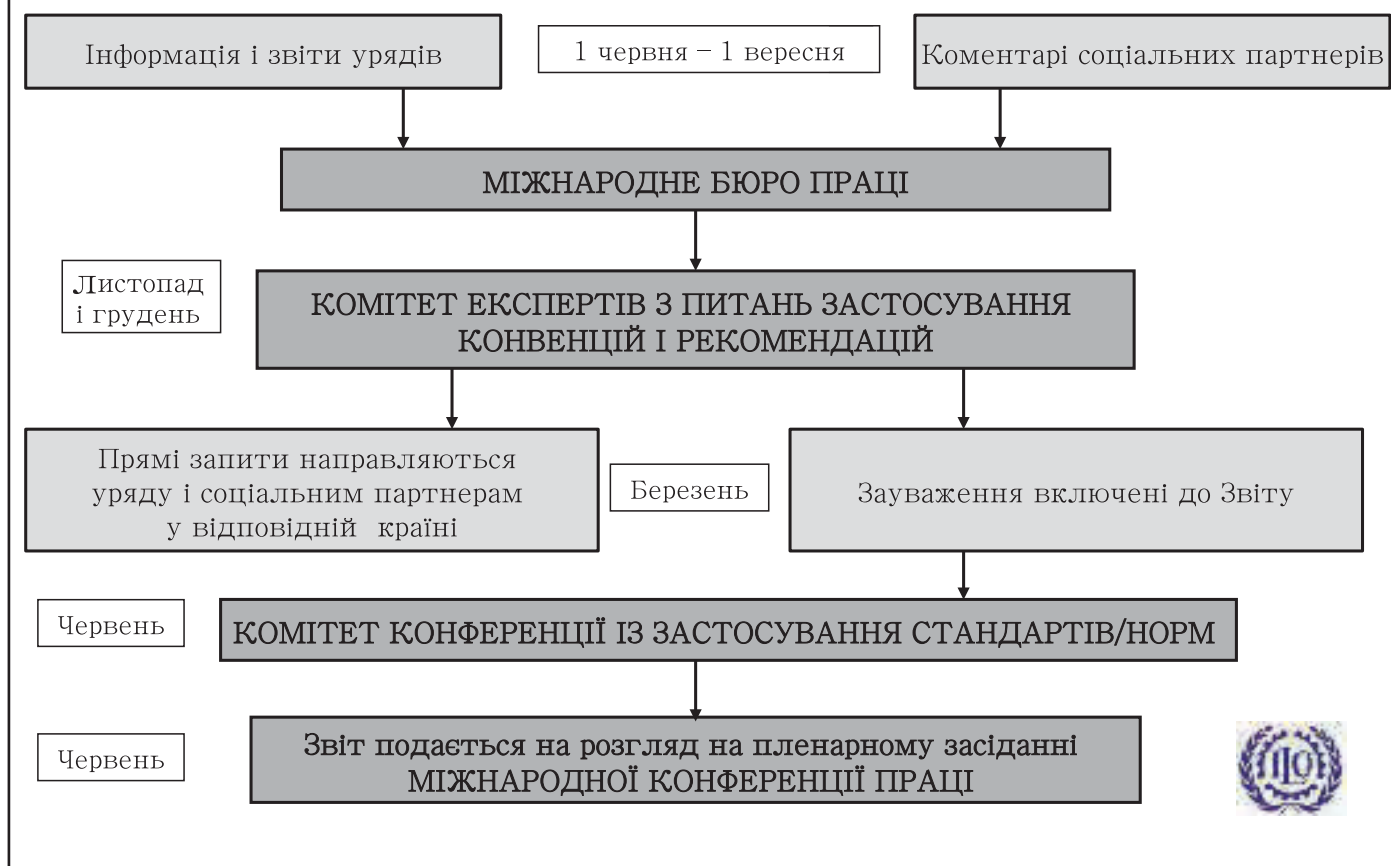
Унікальний нагляд на міжнародному рівні

- *4 наглядові механізми;*
- *Постійний нагляд (ст. 22, Статут МОП)*
- *Подання (ст. 24, Статут МОП)*
- *Скарги (ст. 26, Статут МОП)*
- *Скарги щодо порушення принципу свободи об'єднання до Комітету з питань свободи об'єднання. Скарги можуть подаватися по відношенню навіть до держав-членів, які не ратифікували відповідну конвенцію.*

Мета: допомога країнам у покращенні застосування через
соціальний діалог і технічну допомогу

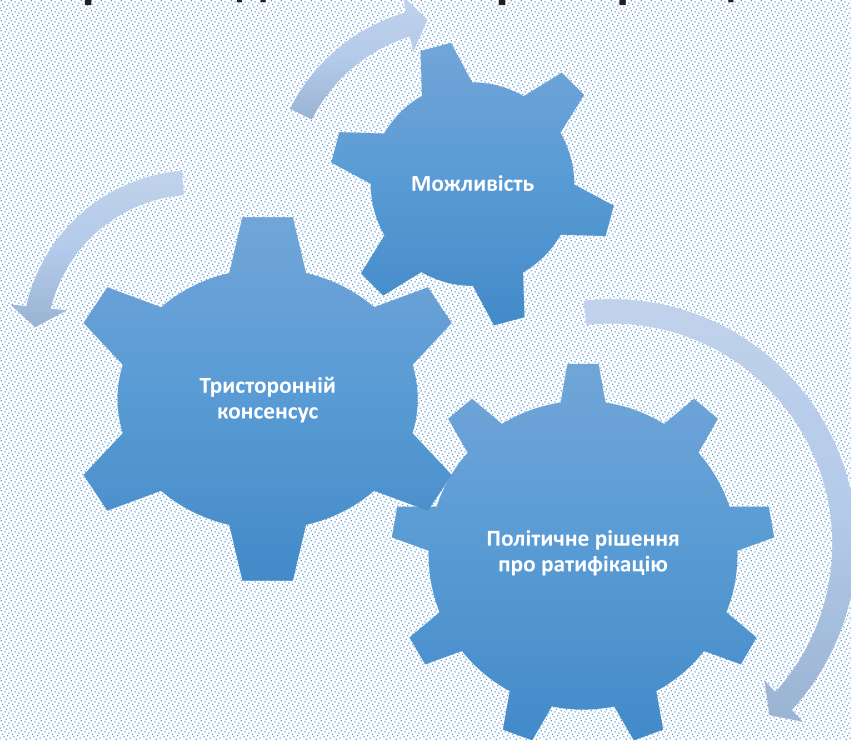
Ст. 22 Процедура звітування

Дорожня карта

для ратифікації Конвенції №102
про мінімальні норми соціального
забезпечення (1952 р.)

Важливі чинники, які мають працювати узгоджено, перш ніж розпочинати розгляд питання ратифікації

Конкретні елементи

Шлях до ратифікації К.102. Де ми перебуваємо?

1

- Порівняльний аналіз відповідності нац.зак./К.102
- Визначити розділи Конвенції, що можуть бути ратифіковані

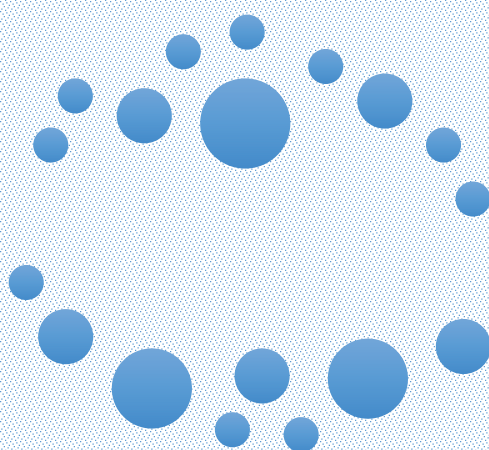
2

- Тристороннє затвердження висновків порівняльного аналізу
- Політичне рішення ратифікувати

3

- Ініціювати внутрішній процес ратифікації
- Затвердити ратифікацію з МОП

Гарантоване
тривале
дотримання
норм як у
законодавстві,
так і на практиці

Ратифікація –
це не кінець,
а початок шляху

Європейський кодекс соціального забезпечення і Європейська соціальна хартія

European
Social
Charter

Charte
Sociale
Européenne

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

Рада Європи (1)

- 47 держав-членів
- 800 мільйонів осіб

Рада Європи (2)

- Права людини
- Плюралістична демократія
- Верховенство права

Рада Європи (3)

- Зростання уваги до соціальних викликів
- Просування системи соціального захисту

Право на соціальне забезпечення і Рада Європи

ВІДПОВІДНІ ДОГОВОРИ

Право на соціальне забезпечення

- **Європейський кодекс соціального забезпечення (ЄКСЗ)**
- **Європейська соціальна хартія –
Стаття 12**

Європейський кодекс соціального забезпечення (1)

- **Основний інструмент запровадження стандартів Ради Європи в галузі соціального забезпечення**
- **Датований 1964 р.**
- **Ідеальний інструмент для визначення спільних європейських стандартів соціального забезпечення**

Європейський кодекс соціального забезпечення (2)

- **Просуває модель соціального забезпечення на основі соціальної справедливості**
- **Визначає відповідальність держави за встановлення і збереження фінансово стабільної системи соціального забезпечення**
- **Гарантує рівні стандарти життя**

Європейський кодекс соціального забезпечення (3)

- **Містить мінімальні стандарти**
- **Мета – не стандартизація чи уніфікація національних систем соціального забезпечення**

Європейський кодекс соціального забезпечення (4)

Визнає бажаність гармонізації систем соціального забезпечення і запровадження мінімальних вимог, які держави повинні задовольняти

Європейський кодекс соціального забезпечення (5)

- Бере до уваги факт різноманітності та індивідуальності національних систем соціального забезпечення
- Визначає, ЧОГО треба досягти, але держави вирішують самотійно, ЯК це зробити

Європейський кодекс соціального забезпечення (6)

Визначені цілі стосуються всіх видів систем соціального забезпечення (призначення допомог залежно від зайнятості, певних категорій занять, для всього економічного активного населення чи залежно від місця проживання)

Структура Європейського кодексу соціального забезпечення (1)

Встановлює мінімальний рівень захисту, необхідного у традиційних галузях соціального забезпечення

Структура Європейського кодексу соціального забезпечення – 9 обставин (2)

- Медична допомога
- Допомога по хворобі
- Допомога по безробіттю
- Допомога по старості
- Допомога в разі виробничої травми

Структура Європейського кодексу соціального забезпечення – 9 обставин (3)

- Допомога сім'ям із дітьми
- Допомога по вагітності та пологах
- Допомога по інвалідності
- Допомога в разі смерті годувальника

Європейський кодекс соціального забезпечення – ратифікація

На момент ратифікації держава-учасниця повинна взяти на себе зобов'язання щодо 6 обставин, пам'ятаючи про те, що “медична допомога” рахується за дві обставини, а допомога по старості – за три

Європейський кодекс соціального забезпечення

**Мінімальні стандарти для кожної
обставини: положення стосовно**

- Категорій осіб (% охоплених осіб)
- Видів допомог (визначення обставин, кваліфікаційний період для отримання допомоги, період очікування)
- Рівня допомог

Європейський кодекс соціального забезпечення – процедура нагляду (1)

- Нагляд на основі щорічних національних доповідей
- Комітет експертів МОП оцінює доповіді

Європейський кодекс соціального забезпечення – процедура нагляду (2)

- Звіт англійською або французькою
- Стандартна форма
- Детальний звіт кожні 4 роки

Європейський кодекс соціального забезпечення Процедура нагляду:

Договірна сторона готує національну доповідь

Національна доповідь надсилається до Комітету експертів МОП

Доповідь і висновки Комітету експертів МОП передаються до Урядового комітету Ради Європи з питань Хартії і Кодексу

Висновки Урядового комітету передаються до Комітету міністрів Ради Європи

Комітет міністрів оцінює виконання зобов'язань договірною стороною і приймає відповідну резолюцію

УКРАЇНА І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (1)

У 2006 – 2008 рр. проведено ряд зустрічей із метою оцінки відповідності українського національного законодавства у сфері соціального забезпечення європейським і міжнародним стандартам

УКРАЇНА І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (2)

**Рада Європи/МОП погодили у 2007/2008 р.
план заходів для здійснення аналізу
відповідності українського законодавства у
сфері соціального забезпечення
європейським і міжнародним стандартам**

УКРАЇНА І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (3)

**Під час 131-го засідання Урядового комітету
у травні 2015 р. представник України
запропонував Раді Європи відновити
співпрацю з метою ратифікації
Європейського кодексу соціального
забезпечення**

Європейська соціальна хартія

Рада Європи

Договір про захист прав людини

Турин, 18 жовтня 1961 р.

Європейська соціальна хартія визначає права і свободи та запроваджує механізм нагляду, що гарантує їх дотримання державами – членами Ради Європи

Після її перегляду, **Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р.**, яка набула чинності у 1999 р., поступово замінює договір 1961 р.

Права, гарантовані Хартією

Стосується всіх у повсякденному житті:

- Зайнятість
- Соціальний захист
- Житло
- Захист для сім'ї
- Охорона здоров'я
- Захист від бідності та соціального відчуження
- Заборона дискримінації

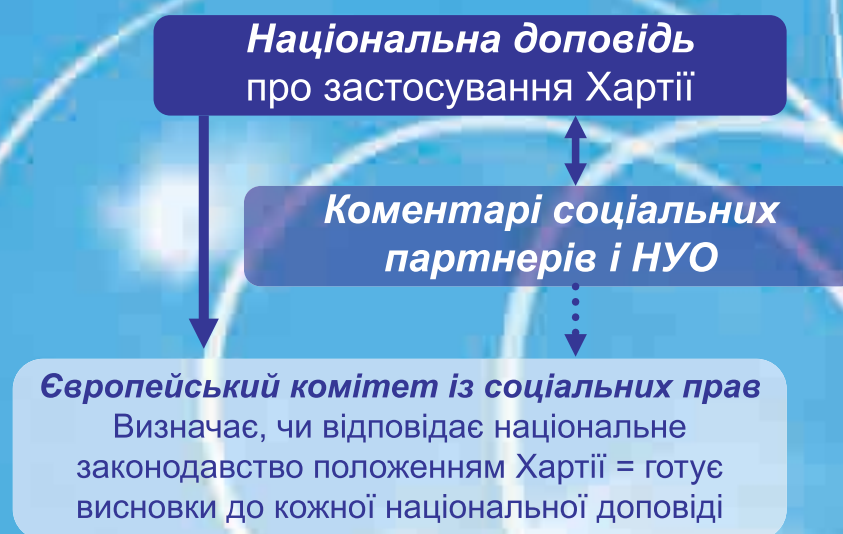
Європейський комітет із соціальних прав (ЄКСП)

Європейський комітет із соціальних прав здійснює нагляд за дотриманням країнами-учасницями взятих на себе зобов'язань щодо Хартії.

Його 15 незалежних та неупереджених членів обираються **Комітетом міністрів** на 6 років з правом продовження повноважень ще на один термін. Комітет визначає відповідність національного права і практики в країнах-учасницях положенням Хартії.

Процедура контролю на основі національних доповідей

Правова оцінка

Процедура контролю на основі національних доповідей

Подальші кроки

Урядовий комітет
Представники держав
Спостерігачі від соціальних партнерів
Забезпечує, щоб держави приводили національну ситуацію у відповідність до положень Хартії
Або може запросити Комітет міністрів прийняти рекомендацію для відповідних держав

Комітет міністрів
Передає рекомендації із вимогою приведення національного законодавства і практики у відповідність до положень Хартії

Стаття 12 – право на соціальне забезпечення

- Ст. 12.1 – Започаткувати систему соціального забезпечення або підтримувати її функціонування
- Ст. 12.2 – Підтримувати систему соціального забезпечення на задовільному рівні, принаймні на рівні, потрібному для ратифікації ЄКСЗ

Стаття 12 – право на соціальне забезпечення

- Ст. 12.3 – Докладання зусиль для поступового піднесення системи соціального забезпечення на вищий рівень
- Ст. 12.4 – Рівність між власними громадянами та громадянами інших країн-сторін

УКРАЇНА І СТАТТЯ 12 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ (1)

- Україна ратифікувала Європейську соціальну хартію (переглянуту) 21.12.2006 р.
- Україна визнала обов'язковими 74 із 98 пунктів
- Україна не ратифікувала жодного пункту статті 12 (право на соціальне забезпечення)

УКРАЇНА І СТАТТЯ 12 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ (2)

- Кожні 5 років після ратифікації Хартії Європейський комітет із соціальних прав переглядає не визнані обов'язковими положення спільно із органами влади відповідної країни
- Зустріч 29-30 вересня 2011 р. у Києві із ЄКСП щодо не визнаних обов'язковими положень

Практика застосування ЄСХ(п)

Ст. 12 § 1 (1)

Визначення

- **Право на соціальне забезпечення гарантується працівникам і самозайнятим особам**
Кожна країна має право самостійно визначати систему соціального забезпечення
- **Європейська соціальна хартія закладає мінімальні стандарти**

Практика застосування ЄСХ(п)

Ст. 12 § 1 (2)

Види допомог і категорії осіб

- Охоплювані ризики: медична допомога, допомога по хворобі, допомога по безробіттю, допомога по старості, допомога в разі виробничої травми, допомога по вагітності і пологах
- Категорії осіб: система має охоплювати суттєвий відсоток населення медичним страхуванням і допомогою сім'ям з дітьми

Практика застосування ЄСХ(п)

Ст. 12 § 1 (3)

Види допомог і категорії осіб

- Фінансування: система соціального забезпечення має фінансуватися колективно роботодавцями і працівниками і/або із державного бюджету

Точка зору ЄКСП щодо можливої ратифікації ст. 12 ЄСХ після вивчення національного законодавства (4)

Ст. 12 §1 – Започаткувати систему соціального забезпечення або підтримувати її функціонування

На основі наданої інформації ЄКСП вважає, що Україна підтримує функціонування системи соціального забезпечення у визначенні статті 12 §1. Система має значну кількість категорій охоплених осіб

Точка зору ЄКСП щодо можливої ратифікації ст. 12 ЄСХ після вивчення національного законодавства (5)

Ст. 12 §1 - Започаткувати систему соціального забезпечення або підтримувати її функціонування

Щодо допомог у рамках соціального забезпечення і їх відповідності ситуація не відповідає вимогам (заміщення доходу, допомога по безробіттю, пенсії)

Практика застосування ЄСХ(п)

Ст. 12 § 2 (1)

- Держави започатковують і підтримують функціонування системи соціального забезпечення на рівні, належному для ратифікації ЄКСЗ
- Якщо кодекс ратифіковано, ЄКСП у своїх висновках опирається на резолюції Комітету міністрів

Точка зору ЄКСП щодо можливої ратифікації ст. 12 ЄСХ після вивчення національного законодавства (2)

Ст. 12 §2 – Підтримувати систему соціального забезпечення на рівні, належному для ратифікації ЄКСЗ

Спираючись на отриману інформацію, ЄКСП не мав можливості провести вичерпну оцінку ситуації

Практика застосування ЄСХ(п)

Ст. 12 § 3 (1)

- Держави повинні забезпечувати поступове піднесення системи соціального забезпечення на вищий рівень
- Слід уживати заходів для консолідації державних коштів, якщо це забезпечить підтримання і стабільність системи соціального забезпечення

Точка зору ЄКСП щодо можливої ратифікації ст. 12 ЄСХ після вивчення національного законодавства (2)

Ст. 12 §3 – Докладати зусиль для поступового піднесення системи соціального забезпечення на вищий рівень

У цілому ЄКСП не вважав, що надана інформація могла б стати перешкодою на шляху до визнання обов'язковою до виконання ст. 12 §3

Практика застосування ЄСХ(п)

Ст. 12 § 4 (1)

Категорії осіб

- Стаття поширюється на громадян інших сторін, які більше не проживають на території відповідної сторони, але проживали або працювали там у минулому і набули прав на соціальне забезпечення.
- Дія поширюється на біженців і осіб без громадянства, а також на самозайнятих осіб.

Практика застосування ЄСХ(п)

Ст. 12 § 4 (2)

Види допомог

- Право на рівне ставлення: держави повинні усунути усі форми дискримінації громадян інших сторін
- Право на збереження набутих прав: допомоги по інвалідності, по старості, у разі втрати годувальника, в разі виробничої травми, по хворобі зберігаються незалежно від пересування по територіях сторін

Точка зору ЄКСП щодо можливої ратифікації ст. 12 ЄСХ після вивчення національного законодавства (3)

Ст. 12 §4 – Рівність між власними громадянами та громадянами інших Сторін на основі двосторонніх угод

ЄКСП взяв до уваги обмежену кількість двосторонніх угод, вважаючи таким чином, що ситуація не відповідає вимогам

Вплив Європейської соціальної хартії

У результаті застосування системи моніторингу, держави вносять зміни до законодавства або практики, приводячи таким чином ситуацію у відповідність до положень Хартії

ДОДАТКИ

Конвенція №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.)

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРАЦІ

Конвенція №102

КОНВЕНЦІЯ ПРО МІНІМАЛЬНІ НОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Генеральна конференція Міжнародної організації праці, яка була скликана в Женеві Адміністративною радою Міжнародного бюро праці та зібралася 4 червня 1952 року на свою тридцять п'яту сесію, ухваливши прийняти ряд пропозицій стосовно мінімальних норм соціального забезпечення, що становить п'ятий пункт порядку денного сесії, і вирішивши надати цим пропозиціям форми міжнародної конвенції, ухвалює цього двадцять восьмого дня червня місяця тисяча дев'ятсот п'ятдесят другого року нижченаведену Конвенцію, яка називатиметься Конвенцією 1952 року про мінімальні норми соціального забезпечення:

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1

1. У цій Конвенції:

(а) термін “визначений” означає визначений законодавством країни або такий, що впливає з нього;

(б) термін “проживання” означає звичайне проживання на території члена Організації, термін “житель” означає особу, яка зазвичай проживає на території члена Організації;

(с) термін “жінка” означає жінку, яка перебуває на утриманні свого чоловіка;

(d) термін “удова” означає жінку, яка перебувала на утриманні свого чоловіка на момент його смерті;

(е) термін “дитина” означає – залежно від того, як це визначено – дитину, яка не досягла віку закінчення обов'язкової шкільної освіти, або не досягла 15 років;

(f) термін “стаж” означає – залежно від того, як це визначено – або період, протягом якого сплачувалися внески, або стаж роботи, або тривалість проживання в даній країні, або будь-яке поєднання цих умов.

2. У статтях 10, 34 і 49 термін “допомога” означає допомогу, яка надається безпосередньо або опосередковано у формі відшкодування збитків зацікавленій особі.

Стаття 2

Кожний член Організації, стосовно якого ця Конвенція є чинною:

(а) дотримується:

(i) положень розділу I;

(ii) не менше ніж трьох положень із таких розділів: II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX і X, беручи принаймні один із розділів IV, V, VI, IX і X;

(iii) відповідних положень розділів XI, XII і XIII; та

(iv) положень розділу XIV;

(b) зазначає у своєму документі про ратифікацію ті розділи від II до X, щодо яких він бере зобов'язання, котрі впливають з Конвенції.

Стаття 3

За допомогою заяви, що додається до документа про ратифікацію, будь-який член Організації, чия економіка та медичне обслуговування ще не досягли достатнього рівня розвитку, може, на розсуд компетентного органу влади та на визначений ним термін, скористатися можливістю тимчасових вилучень, передбачених у таких статтях: 9 (d); 12 (2); 15 (d); 18 (2); 21 (c); 27 (d); 33 (b); 34 (3); 41 (d); 48 (c); 55 (d) і 61 (d).

Кожний член Організації, який зробив заяву відповідно до параграфа 1 цієї статті, зазначає у своїй щорічній доповіді про застосування цієї Конвенції, яка подається згідно зі статтею 22 Статуту Міжнародної організації праці, з приводу такого вилучення:

а) що причини для такого вилучення все ще існують; або

б) що, починаючи з певної дати, він відмовляється від свого права робити вищезазначені вилучення.

Стаття 4

1. Кожний член Організації, який ратифікує цю Конвенцію, може згодом сповістити генерального директора Міжнародного бюро праці щодо взятих зобов'язань, котрі впливають з одного чи більше розділів від II до X, які не були за-

значені в його документі про ратифікацію.

2. Зобов'язання, згадані в параграфі 1 цієї статті, вважаються невід'ємною частиною документа про ратифікацію і набувають від дня такого сповіщення рівної з ним чинності.

Стаття 5

Коли для впровадження в життя будь-якого з розділів від II до X цієї Конвенції, вказаних у його документі про ратифікацію, член Організації зобов'язаний надати забезпечення визначеним категоріям осіб, які становлять не менше ніж певний відсоток від усіх, хто працює за наймом, або певний відсоток жителів, -- то перш ніж узяти зобов'язання щодо впровадження в життя цього розділу він пересвідчується, що відповідного процента досягнуто.

Стаття 6

Впроваджуючи в життя положення розділів II, III, IV, V, VIII (щодо медичної допомоги), IX або X цієї Конвенції будь-який член Організації може брати до уваги захист, що надається шляхом страхування, яке, хоча не є згідно з законом обов'язковим щодо осіб, котрі підлягають забезпеченню, проте:

(а) контролюється державними органами або перебуває, відповідно до визначених норм, під спільним керівництвом роботодавців і працівників;

(б) охоплює значне коло осіб, заробіток яких не перевищує заробітку кваліфікованого робітника (чоловіка);

(с) задовольняє, у сукупності з іншими видами забезпечення, якщо такі є,

відповідні вимоги Конвенції.

Розділ II. Медична допомога

Стаття 7

Кожний член Організації, щодо якого цей розділ Конвенції є чинним, коли стан осіб, котрі підлягають забезпеченню, вимагає медичної допомоги профілактичного або лікувального плану, забезпечує надання їм допомоги згідно з нижченаведеними статтями цього розділу.

Стаття 8

До охоплюваних випадків належать, зокрема будь-який хворобливий стан, незалежно від його причини, а також вагітність, пологи та їх наслідки.

Стаття 9

Забезпеченню підлягають такі особи:

(a) або визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом, а також їхні жінки й діти;

(b) або визначені категорії самодіяльного населення, які становлять не менше ніж 20 відсотків від загального числа жителів, а також їхні жінки й діти;

(c) або визначені категорії громадян, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загального числа жителів;

(d) або, у випадках, коли є чинною передбачена у статті 3 заява, визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загального числа тих, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менше ніж 20

осіб, а також їхні жінки й діти.

Стаття 10

1. Допомога охоплює принаймні:

(a) у випадку хворобливого стану:

(i) загальну лікарську допомогу, зокрема візити додому;

(ii) допомогу, яку надають фахівці стаціонарним або амбулаторним хворим у лікарнях, та допомогу, яку можуть надавати фахівці поза лікарнями;

(iii) забезпечення найпотрібнішими медикаментами, які приписав лікар або інший дипломований спеціаліст;

(iv) госпіталізацію в разі потреби;

(b) у разі вагітності, пологів та їх наслідків:

(i) допомогу до, під час і після пологів, яку надають лікар або дипломована акушерка;

(ii) госпіталізацію в разі потреби.

2. Одержувач допомоги або його годувальник можуть бути залучені до участі у витратах, пов'язаних із медичною допомогою, що надається у зв'язку з хворобливим станом; правила, які регулюють цю участь, визначаються з таким розрахунком, щоб вона не виявилася непосильною.

3. Допомога, що надається згідно з цією статтею, має на меті збереження, відновлення та поліпшення здоров'я осіб, які підлягають забезпеченню, а також їхньої працездатності і здатності самостійно задовольняти власні потреби.

4. Установи або урядові відомства, відповідальні за надання допомог, заохочують засобами, які можуть вважа-

тися доцільними, осіб, котрі підлягають забезпеченню, користуватися послугами служб охорони здоров'я, що їх надають державні органи влади або визнані ними органи.

Стаття 11

Допомога, зазначена у статті 10, надається в охоплених випадках принаймні тим особам, що підлягають забезпеченню, які самі або годувальники яких набули стажу, визнаного потрібним для запобігання зловживанням.

Стаття 12

1. Допомога, зазначена у статті 10, надається протягом усієї тривалості охопленого випадку, за винятком випадку хворобливого стану, коли тривалість її надання може обмежуватися 26 тижнями на кожний випадок; однак медична допомога не припиняється, поки виплачується допомога у зв'язку з хворобою, а для визначених захворювань, які законодавство країни визначає як ті, що вимагають тривалої допомоги, передбачається можливість подовження вищезазначеного терміну.

2. У випадках, коли є чинною заява, передбачена статтею 3, тривалість терміну надання допомоги може обмежуватися 13 тижнями на кожний випадок.

Розділ III. Допомога у зв'язку з хворобою

Стаття 13

Кожний член Організації, щодо якого цей розділ Конвенції є чинним, забезпечує особам, які підлягають забезпеченню, надання допомоги у зв'язку з хво-

робою відповідно до нижченаведених статей цього розділу.

Стаття 14

Охоплений випадок поширюється на спричинену захворюванням непрацездатність, яка зумовлює визначену законодавством тимчасову втрату заробітку.

Стаття 15

Забезпеченню підлягають такі особи:

(а) або визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загального числа тих, хто працює за наймом;

(б) або визначені категорії самодіяльного населення, які становлять не менше ніж 20 відсотків від загального числа жителів;

(с) або всі жителі, кошти яких за час охопленого випадку не перевищують меж, визначених згідно з положеннями статті 67;

(д) або у випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загального числа тих, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менш як 20 осіб.

Стаття 16

1. Коли забезпечення поширюється на категорії громадян, що працюють за наймом або категорії самодіяльного населення, допомога надається у вигляді періодичних виплат, обчислюваних згідно з положеннями статті 65 або статті 66.

2. Коли забезпечення поширюється на всіх жителів, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують визначених меж, допомога надається у вигляді періодичних виплат, обчислюваних згідно з положеннями статті 67.

Стаття 17

Допомога, зазначена у статті 16, забезпечується в охоплюваних випадках принаймні тим особам, що підлягають забезпеченню, які набули стажу, визнаного потрібним для запобігання зловживанням.

Стаття 18

1. Допомога, зазначена у статті 16, надається протягом усієї тривалості охоплюваного випадку за тим винятком, що його тривалість може обмежуватися 26 тижнями на кожне захворювання, з можливістю ненадання допомоги за перші три дні тимчасової втрати заробітку.

2. Коли є чинною заява, передбачена статтею 3, тривалість виплати допомоги може обмежуватися:

(а) або терміном, встановленим з таким розрахунком, щоб загальна кількість днів у будь-якому році, за які виплачується допомога у зв'язку з хворобою, перевищувала принаймні в десять разів середню кількість осіб, охоплених забезпеченням у цьому році;

(б) або 13 тижнями щодо кожного захворювання з можливістю ненадання допомоги за перші три дні тимчасової втрати заробітку.

Розділ IV. Допомога по безробіттю

Стаття 19

Кожний член Організації, щодо якого цей розділ Конвенції є чинним, забезпечує особам, які підлягають забезпеченню, допомогу на випадок безробіття відповідно до нижченаведених статей цього розділу.

Стаття 20

Охоплюваний випадок поширюється на визначену законодавством країни тимчасову втрату заробітку, спричинену неможливістю для особи, яка підлягає забезпеченню, здатна і готова працювати, дістати підхоже заняття.

Стаття 21

Забезпеченню підлягають такі особи:

(а) або визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загального числа тих, хто працює за наймом;

(б) або всі жителі, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують меж, встановлюваних згідно з положеннями статті 67;

(с) або у випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менш як 20 осіб.

Стаття 22

1. Коли забезпеченням охоплено категорії громадян, що працюють за наймом, допомога надається у вигляді періодич-

них виплат, які обчислюються згідно з положеннями статті 65 або статті 66.

2. Коли забезпеченням охоплено всіх жителів, кошти яких за час охопленого випадку не перевищують визначених меж, допомога надається у вигляді періодичних виплат, обчислюваних згідно з положеннями статті 67.

Стаття 23

Допомога, зазначена у статті 22, забезпечується в охоплених випадках принаймні тим особам, які підлягають забезпеченню і набули стажу, визнаного потрібним для запобігання зловживанням.

Стаття 24

1. Допомога, зазначена у статті 22, надається протягом усієї тривалості охопленого випадку із застереженням, що тривалість надання допомоги може обмежуватися такими термінами:

(а) коли забезпеченням охоплено категорії громадян, що працюють за наймом, – 13 тижнями за 12-місячний період;

(б) коли забезпеченням охоплені всі жителі, кошти яких за час охопленого випадку не перевищують визначених меж, – 26 тижнями за 12-місячний період.

2. Коли в законодавстві країни передбачається, що тривалість виплати допомоги залежить від тривалості періоду, протягом якого сплачувалися внески, або від допомоги, вже отриманої протягом визначеного періоду, або від обох факторів, положення пункту а) параграфа 1 вважаються виконаними, якщо середня тривалість виплати

допомог не менша ніж 13 тижнів за 12-місячний період.

3. Допомога може не надаватися протягом періоду чекання, тривалість якого становить перші 7 днів кожного випадку тимчасової втрати заробітку, причому дні без роботи до і після тимчасової роботи, тривалість якої не перевищує визначеного періоду, розглядаються як один і той самий випадок тимчасової втрати заробітку.

4. Щодо сезонних працівників, тривалість виплати допомоги та періоду чекання може визначатися згідно з умовами їхньої праці.

Розділ V. Допомога по старості

Стаття 25

Кожний член Організації, щодо якого цей розділ Конвенції є чинним, забезпечує особам, які підлягають забезпеченню, допомогу по старості відповідно до наступних статей цього розділу.

Стаття 26

1. Охоплюваним випадком є перевищення визначеного віку.

2. Визначений вік не перевищує 65 років. Однак компетентний орган влади може встановити вищу вікову межу з урахуванням працездатності осіб похилого віку у відповідній країні.

3. Законодавство країни може передбачити тимчасове припинення надання допомоги особам, які мають на неї право, але займаються будь-якою визначеною діяльністю, яка дає дохід; може також передбачатися скорочення допомоги у системі, побудованій

на страхових внесках, коли заробіток особи, яка її отримує, перевищує визначену суму, або при системі, побудованій на внесках, коли заробіток особи, яка її отримує, її інші доходи чи сукупність таких доходів перевищують визначену суму.

Стаття 27

Забезпеченню підлягають такі особи:

(а) або визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом;

(б) або визначені категорії самодіяльного населення, які становлять не менше ніж 20 відсотків від загального числа жителів;

(с) або всі жителі, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують меж, визначених згідно з положеннями статті 67;

(д) або у випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менше ніж 20 осіб.

Стаття 28

Допомога надається у вигляді періодичних виплат, обчислюваних:

(а) згідно з положеннями статті 65 або статті 66, коли забезпеченням охоплено категорії громадян, що працюють за наймом чи категорії самодіяльного населення;

(б) згідно з положеннями статті 67, коли забезпеченням охоплені всі жите-

лі, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують визначених меж.

Стаття 29

1. Допомога, зазначена у статті 28, забезпечується в охоплюваних випадках принаймні:

(а) особам, котрі підлягають забезпеченню і до охоплюваного випадку набули відповідно до визначених правил стаж, який може бути 30-річним стажем сплати внесків або роботи за наймом, або 20-річним стажем проживання в країні;

(б) коли в принципі забезпеченням охоплено все самодіяльне населення -- особам, які підлягають забезпеченню та набули встановленого стажу сплати внесків і за яких у період працездатного віку було внесено визначене середньорічне число внесків;

2. Коли виплата згаданої в параграфі 1 допомоги обумовлюється мінімальним стажем сплати внесків або роботи за наймом, скорочена допомога забезпечується принаймні:

(а) особам, котрі підлягають забезпеченню і до охоплюваного випадку набули, відповідно до визначених правил, 15-річного стажу сплати внесків або роботи за наймом;

(б) коли в принципі забезпеченням охоплене все самодіяльне населення -- особам, які набули встановленого стажу сплати внесків і за яких у період працездатного віку була внесена половина середньорічного числа внесків, визначеного відповідно до пункту б) параграфу 1 цієї статті.

3. Положення параграфу 1 цієї статті вважаються виконаними, якщо допомога, обчислювана відповідно до по-

ложень розділу XI, але на 10 відсотків менша від розміру, зазначеного в додатку до розділу XI для типового одержувача допомог, видається принаймні тим особам, що підлягають забезпеченню, які відповідно до визначених правил набули 10-річного стажу сплати внесків або роботи за наймом або проживання у певній країні не менше ніж 5 років.

4. Відсотки, зазначені в додатку до розділу XI, можуть бути пропорційно скорочені в тому разі, коли стаж сплати внесків або роботи за наймом, потрібний для отримання допомоги, яка відповідає скороченому відсотку допомоги, перевищує 10 років, але менший ніж 30 років; якщо такий стаж перевищує 15 років, виплачується скорочена допомога відповідно до параграфу 2 цієї статті.

5. У разі, коли виплата допомоги, згаданої в параграфах 1, 3 або 4 цієї статті, залежить від мінімального стажу сплати внесків або роботи за наймом, скорочена допомога виплачується у визначених умовах особі, що підлягає забезпеченню, яка лише через свій похилий вік при настанні чинності відповідних положень щодо застосування цього розділу Конвенції не відповідає умовам, визначеним відповідно до параграфу 2 цієї статті, за винятком випадків, коли після досягнення віку понад звичайну межу такій особі забезпечено допомогу відповідно до параграфів 1, 3 або 4 цієї статті.

Стаття 30

Допомога, зазначена у статтях 28 і 29, надається на всю тривалість охоплюваного випадку.

Розділ VI. Допомога в разі трудового каліцтва або професійного захворювання

Стаття 31

Кожний член Організації, щодо якого цей розділ Конвенції є чинним, забезпечує особам, які підлягають забезпеченню, надання допомоги в разі трудового каліцтва або професійного захворювання відповідно до наступних статей цього розділу.

Стаття 32

До охоплених випадків належать такі – якщо вони спричинені нещасним випадком на виробництві або визначеним професійним захворюванням:

(а) хворобливий стан;

(б) непрацездатність, зумовлена таким станом, яка спричиняє визначену законодавством країни тимчасову втрату заробітку;

(с) повну втрату спроможності заробляти на життя або її часткову втрату понад визначену норму, коли передбачається, що така повна або часткова втрата буде постійною, або відповідний ступінь втрати фізичної повноцінності; та

(д) втрату засобів до існування вдовою або дітьми внаслідок смерті годувальника; для вдови право на допомогу може обумовлюватися презумпцією, згідно із законодавством країни, її непрацездатності утримувати себе.

Стаття 33

Забезпеченню підлягають такі особи:

(а) або визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять

не менше ніж 50 відсотків усіх хто працює за наймом, і – стосовно допомоги в разі смерті годувальника – також їхні жінки й діти;

(b) або у випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менше ніж 20 осіб, і – стосовно допомоги в разі смерті годувальника – також їхні жінки й діти.

Стаття 34

1. Стосовно хворобливого стану, допомоги надаються у вигляді медичної допомоги, як вона визначена в пунктах 2 і 3 цієї статті.

2. Медична допомога охоплює:

(a) загальну лікарську допомогу і допомогу, яку надають фахівці стаціонарним та амбулаторним хворим, зокрема візити додому;

(b) допомогу зубного лікаря;

(c) допомогу медсестер удома або в лікарнях або в інших лікувальних закладах;

(d) утримання в лікарнях, у будинках для тих, хто одужує, санаторіях або інших лікувальних закладах;

(e) зуболікарські, фармацевтичні та інші медичні й хірургічні засоби, серед них протезні пристосування та їх ремонт, і окуляри;

(f) допомогу фахівців іншої професії, яку в законному порядку визнано суміжною з медичною; їхня допомога здійснюється під наглядом лікарів або дантистів.

3. У випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, медична допомога охоплює принаймні:

(a) загальну лікарську допомогу, зокрема візити додому;

(b) допомогу, яку надають фахівці стаціонарним чи амбулаторним хворим у лікарнях, і допомогу, яка може надаватися поза лікарнями;

(c) забезпечення найпотрібнішими медикаментами, приписаними лікарем або іншим дипломованим спеціалістом;

(d) госпіталізацію в разі потреби.

4. Медична допомога, передбачена у попередніх пунктах, має на меті збереження, відновлення та поліпшення здоров'я особи, яка підлягає забезпеченню, а також її працездатності і здатності самостійно задовольняти власні потреби.

Стаття 35

1. Установи або урядові відомства, які відають наданням медичної допомоги, співпрацюють, де це можливо, із загальними органами, які відають перекваліфікацією з метою підготовки осіб зі зниженою працездатністю до підхожої для них роботи.

2. Законодавство країни може дозволити таким установам або відомствам здійснювати перекваліфікацію осіб зі зниженою працездатністю.

Стаття 36

1. У разі непрацездатності, повної втрати здатності заробляти на життя, яка може стати постійною, або відповідного ступеня втрати фізичної повноцінності, та в разі смерті годувальника допомога надається у вигляді періодичних виплат, обчис-

люваних згідно з положеннями статті 65 або статті 66.

2. У разі часткової втрати здатності заробляти на життя, яка може стати постійною, або відповідного ступеня втрати фізичної повноцінності належна допомога надається у вигляді періодичних виплат, котрі являють собою відповідну частину тієї допомоги, яка має виплачуватися в разі повної втрати здатності заробляти або відповідної втрати фізичної повноцінності.

3. Періодична виплата може бути замінена виплатою одноразової допомоги:

(а) якщо ступінь втрати працездатності невеликий;

(б) якщо, на думку компетентного органу влади, одноразова допомога буде використана за призначенням.

Стаття 37

Допомога, зазначена у статтях 34 і 36, забезпечується в охоплюваних випадках принаймні тим особам, які підлягають забезпеченню і які працюють за наймом на території члена Організації в момент нещасного випадку, якщо каліцтво є наслідком нещасного випадку, або під час виникнення хвороби, якщо каліцтво є наслідком хвороби; допомоги у вигляді періодичних виплат у разі смерті годувальника видаються його вдові й дітям.

Стаття 38

Допомога, зазначена у статтях 34 і 36, надається протягом усієї тривалості охоплюваного випадку. Проте у разі тимчасової непрацездатності допомога може не виплачуватися за перші три дні в кожному випадку тимчасової втрати заробітку.

Розділ VII. Сімейні допомоги

Стаття 39

Кожний член Організації, щодо якого цей розділ конвенції є чинним, забезпечує особам, які підлягають забезпеченню, надання сімейної допомоги згідно з наступними статтями цього розділу.

Стаття 40

Охоплюваним випадком є відповідальність осіб за утримання дітей, як це визначено.

Стаття 41

Забезпеченню підлягають такі особи:

(а) або визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом;

(б) або визначені категорії самодіяльного населення, які становлять не менше ніж 20 відсотків від загальної кількості жителів;

(с) або всі жителі, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують визначених меж;

(д) або у випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менше ніж 20 осіб.

Стаття 42

Допомога надається у вигляді:

(а) або періодичних виплат особам, які підлягають забезпеченню і мають визначений стаж;

(b) або надання дітям (чи для них) їжі, одягу, домівки, умов для відпочинку або догляду вдома;

(c) або сукупності всіх видів допомоги, зазначених у пунктах (a) і (b).

Стаття 43

Допомога, зазначена в статті 42, надається принаймні тим особам, які підлягають забезпеченню, у межах визначеного терміну досягають стажу, який може бути тримісячним періодом виплати внесків або роботи за наймом або проживанням протягом року в країні, залежно від того, як це визначено.

Стаття 44

Загальна сума допомог, наданих особам, які підлягають забезпеченню згідно із статтею 42, має становити:

(a) або 3 відсотки заробітної плати звичайного дорослого некваліфікованого робітника чоловічої статі, визначеної згідно з принципами статті 66, помножені на загальну кількість дітей осіб, які підлягають забезпеченню;

(b) або 1,5 відсотка від зазначеної заробітної плати, помножені на загальну кількість дітей усіх жителів.

Стаття 45

Коли допомога складається з періодичних виплат, вона надається протягом усього охоплюваного випадку.

Розділ VIII. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами

Стаття 46

Кожний член Організації, щодо якого

є чинним цей розділ Конвенції, забезпечує особам, які підлягають забезпеченню, допомогу у зв'язку з вагітністю і пологами згідно з наступними статтями цього розділу.

Стаття 47

До охоплюваних випадків належать вагітність і пологи та їх наслідки, а також пов'язана з цим тимчасова втрата заробітку, як вона визначена відповідним законодавством кожного члена Організації.

Стаття 48

Забезпеченню підлягають такі особи:

(a) або всі жінки, які належать до визначених категорій громадян, що працюють за наймом – категорій, що становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом, а для отримання медичної допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами – також дружини чоловіків, що належать до цих категорій;

(b) або всі жінки, які належать до визначених категорій самодіяльного населення – категорій, що становлять не менше ніж 20 відсотків від загальної кількості жителів, а для отримання медичної допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами – також дружини осіб, що входять до цих категорій;

(c) або у випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, – всі жінки, що належать до визначених категорій громадян, що працюють за наймом – категорій, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менше ніж 20 осіб, а для отримання медичної допомоги

у зв'язку із вагітністю і пологами – також дружини осіб, що належать до цих категорій.

Стаття 49

1. При вагітності, пологах і їх наслідках допомога надається у вигляді медичної допомоги, як вона визначена у параграфах 2 і 3 цієї статті.

2. До медичної допомоги належать як мінімум: (а) лікарська допомога або допомога дипломованих акушерок, що надається до, під час і після пологів; (б) госпіталізація у разі потреби.

3. Медична допомога, згадана у параграфі 2 цієї статті, має за мету збереження, відновлення і поліпшення здоров'я жінок, які підлягають забезпеченню, а також їхньої працездатності і здатності самостійно задовольняти особисті потреби.

4. Установи або урядові відомства, що відають наданням медичної допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами, заохочують засобами, які можуть вважатися доцільними, жінок, що підлягають забезпеченню, користуватися послугами служб охорони здоров'я, котрі надаються державними органами влади або визнаними ними органи.

Стаття 50

У разі тимчасової втрати заробітку через вагітність, пологи і їх наслідки допомога надається у вигляді періодичних виплат, обчислюваних згідно з положеннями статті 65 або статті 66. Розмір періодичної виплати може змінюватися протягом усієї тривалості охоплюваного випадку за умови, що загальна середня ставка відповідає цим вимогам.

Стаття 51

Допомога, зазначена у статтях 49 і 50, надається в охоплюваному випадку принаймні жінці, що належить до категорій осіб, які підлягають забезпеченню, що мають стаж, визнаний потрібним для запобігання зловживанням; допомога, згадана у статті 49, забезпечується також чоловікові особи, що належить до категорії осіб, які підлягають забезпеченню, якщо остання набула такого стажу.

Стаття 52

Допомога, зазначена у статтях 49 і 50, надається протягом усієї тривалості охоплюваного випадку із тим винятком, що періодичні виплати можуть бути обмежені 12 тижнями, за винятком випадків, коли законодавство країни вимагає або дозволяє триваліший період відсутності на роботі; у цьому разі вони не можуть бути обмежені періодом меншим, ніж цей триваліший період.

Розділ ІХ. Допомоги по інвалідності

Стаття 53

Кожний член Організації, щодо якого цей розділ Конвенції є чинним, забезпечує, особам, які підлягають забезпеченню, надання допомоги по інвалідності згідно із наступними статтями цього розділу.

Стаття 54

До охоплюваного випадку належить нездатність, у визначеному ступені, займатися будь-якою діяльністю, що дає прибуток, коли ця нездатність є постійною або не усувається до мо-

менту припинення виплати допомоги у разі хвороби.

Стаття 55

Забезпеченню підлягають такі особи:

(а) або визначені категорії громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від загальної кількості тих, хто працює за наймом;

(б) або визначені категорії самодіяльного населення, які становлять не менше ніж 20 відсотків від загальної кількості жителів;

(с) або всі жителі, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують меж, визначених згідно з положеннями статті 67;

(д) або у випадках, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, визначені категорії громадян, що працюють за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менше ніж 20 осіб.

Стаття 56

Допомога надається у вигляді періодичних виплат, що обчислюються таким чином:

(а) коли забезпеченням охоплено категорії громадян, що працюють за наймом, або категорії самодіяльного населення – згідно з положеннями статті 65 або статті 66;

(б) коли забезпеченням охоплено всіх жителів, кошти яких за час охоплюваного випадку не перевищують визначених меж, згідно з положеннями статті 67.

Стаття 57

1. Допомога, зазначена у статті 56, забезпечується принаймні:

(а) особам, що підлягають забезпеченню, котрі до охоплюваного випадку набули згідно з визначеними правилами стажу, який може бути 15-річним стажем виплати внесків чи роботи за наймом або 10-річним стажем проживання в країні; або

(б) коли у принципі забезпеченням охоплено все самодіяльне населення – особам, що підлягають забезпеченню, які набули трирічного стажу виплати внесків і за яких у період працездатного віку було внесено визначену середньорічну кількість внесків.

2. Коли виплата згаданої в параграфі 1 допомоги обумовлюється мінімальним стажем виплати внесків або роботи за наймом, скорочена допомога забезпечується принаймні:

(а) особам, що підлягають забезпеченню, які до охопленого випадку набули згідно із визначеними правилами 5-річний стаж виплати внесків або роботи за наймом; або

(б) коли в принципі забезпеченням охоплено все самодіяльне населення – особам, що підлягають забезпеченню, які набули трирічного стажу сплати внесків і за яких у період працездатного віку було внесено половину середньорічної кількості внесків, визначеної згідно з підпунктом б) параграфа 1 цієї статті.

3. Положення параграфа 1 цієї статті вважаються виконаними, якщо допомога, обчислювана згідно з положеннями розділу XI, але на 10 відсотків менша від розміру, вказаного в додатку до розділу XI для типового одержувача, видається принаймні тим особам, які підлягають забезпеченню і які набули згідно із визначеними правилами 5-річного стажу

сплати внесків, роботи за наймом або проживання в країні.

4. Відсотки, вказані у додатку до розділу XI, можуть бути пропорційно скорочені у тому разі, коли стаж сплати внесків або роботи за наймом, потрібний для отримання відповідної до скороченого відсотка допомоги, перевищує 5 років, але менший ніж 15 років; скорочена допомога виплачується згідно з параграфом 2 цієї статті.

Стаття 58

Допомога, зазначена у статтях 56 і 57, надається протягом усієї тривалості охоплюваного випадку або доти, доки ця особа не набула права на отримання пенсії по старості.

Розділ X. Допомоги у зв'язку з втратою годувальника

Стаття 59

Кожний член Організації, відносно якого цей розділ Конвенції є чинним, забезпечує особам, які підлягають забезпеченню, надання допомоги у зв'язку зі смертю годувальника згідно з наступними статтями цього розділу.

Стаття 60

1. До охоплюваного випадку належить втрата засобів до існування вдовою або дитиною внаслідок смерті годувальника; для вдови право на допомогу може обумовлюватися презумпцією, згідно з законодавством члена Організації, її нездатності утримувати себе.

2. Законодавство члена Організації може передбачати припинення видачі допомоги особам, які мають на

неї право, але займаються будь-якою встановленою діяльністю, що дає прибуток; може також передбачатися скорочення допомоги за системою, що базується на страхових внесках, – коли заробіток особи, яка отримує допомогу, перевищує визначену суму, а за системою, яка не базується на внесках, – коли заробіток особи, яка отримує допомогу, її інші кошти або сукупність таких перевищують визначену суму.

Стаття 61

Забезпеченню підлягають такі особи:

(а) або жінки і діти годувальників, котрі належать до визначених категорій громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від усіх, хто працює за наймом;

(b) або жінки і діти годувальників, що належать до визначених категорій самодіяльного населення, які становлять не менше ніж 20 відсотків від усіх жителів країни;

(с) або всі вдови і діти, які втратили годувальника і кошти яких під час охоплюваного випадку не перевищують меж, визначених згідно з вимогами статті 67;

(d) або у разі, коли є чинною передбачена статтею 3 заява, жінки і діти годувальників, що належать до визначених категорій громадян, що працюють за наймом, які становлять не менше ніж 50 відсотків від усіх, хто працює за наймом на промислових підприємствах, де зайнято не менше ніж 20 осіб.

Стаття 62

Допомога надається у вигляді періо-

дичних виплат, обчислюваних таким чином:

(а) у разі, коли забезпеченню підлягають категорії громадян, які працюють за наймом або категорії самодіяльного населення, – згідно з положеннями статті 65 або статті 66;

(б) у разі, коли забезпеченню підлягають усі жителі країни, кошти яких на час охоплюваного випадку не перевищують установлених меж, – згідно з положеннями статті 67.

Стаття 63

1. Допомога, визначена у статті 62, в охоплюваному випадку забезпечується принаймні:

(а) особам, які підлягають забезпеченню, чий годувальник мав згідно із визначеними правилами стаж, який може бути 15-річним стажем виплати внесків чи роботи за наймом або 10-річним стажем проживання у певній країні; або

(б) коли в принципі забезпеченню підлягають жінки і діти всіх осіб, які належать до самодіяльного населення, – особам, чий годувальник набув установленого законом трирічного стажу виплати внесків, і за годувальника яких під час його працездатного віку було внесено установлену середньорічну кількість внесків.

2. Коли виплата згаданої у параграфі 1 допомоги обумовлюється мінімальним стажем виплати внесків або роботи за наймом, скорочена допомога забезпечується принаймні:

(а) особам, які підлягають забезпеченню, чий годувальник набув згідно із визначеними нормами п'ятирічного стажу виплати внесків або роботи за наймом;

(б) коли забезпеченню підлягають у принципі жінки і діти всіх осіб, що належать до самодіяльного населення, – особам, чий годувальник набув трирічного стажу сплати внесків, і за годувальника яких під час його працездатного віку було внесено половину встановленої середньорічної кількості внесків згідно з пунктом б) параграфа 1 цієї статті.

3. Вимоги параграфа 1 цієї статті вважаються виконаними, якщо допомога, обчислювана згідно з вимогами розділу XI, але на 10 відсотків менша, ніж зазначено в додатку до цього розділу відносно типового отримувача, забезпечується принаймні особі, що підлягає забезпеченню, годувальник якої набув згідно із визначеними нормами п'ятирічного стажу виплати внесків, роботи за наймом або постійного проживання в країні.

4. Пропорційне скорочення відсотка, зазначеного в додатку до розділу XI, може бути здійснено у тому разі, якщо стаж сплати внесків або роботи за наймом, що дає право на допомогу, відповідну скороченому відсотку, перевищує 5 років, але менший ніж 15 років; скорочена допомога виплачується згідно з параграфом 2 цієї статті.

5. Набуття права на допомогу у зв'язку зі смертю годувальника вдовою, визнаною нездатною утримувати себе, може бути обумовлено вимогою мінімальної тривалості перебування у шлюбі.

Стаття 64

Допомога у зв'язку зі смертю годувальника, визначена у статтях 62 і 63, надається протягом всієї тривалості охоплюваного випадку.

Розділ XI. Норми періодичних виплат допомог

Стаття 65

1. При періодичних виплатах, яких стосується ця стаття, ставка допомоги, що виплачується в охопленому випадку, збільшена на суму будь-якої сімейної допомоги, виплачуваної під час охопленого випадку, становить відносно даного випадку для типового отримувача, що визначається в додатку до цього розділу, принаймні вказаний у цьому додатку відсоток від загальної суми колишніх прибутків одержувача допомоги або його годувальника та від суми будь-яких сімейних допомог, які виплачуються особам, що підлягають забезпеченню, має однако-ву з типовим отримувачем кількість утриманців.

2. Попередні заробітки отримувача допомоги або його годувальника обчислюються згідно з визначеними правилами, і там, де забезпечувані особи або їхні годувальники поділяються на категорії за розмірами заробітної плати, розмір їхньої попередньої заробітної плати може обчислюватися виходячи з основної заробітної плати тієї категорії, до якої вони належали.

3. Можуть визначатися максимальні межі для ставки допомоги або для розміру заробітку, що беруться до уваги для обчислювання допомоги, за умови, що ці максимальні межі визначаються таким чином, що у тому разі, коли попередній заробіток отримувача допомоги або його годувальника дорівнює заробітній платі кваліфікованого робітника (чоловіка) або нижчий за неї,

дотримуються положення пункту 1 цієї статті.

4. Попередня заробітна плата отримувача допомоги або його годувальника, заробітна плата кваліфікованого робітника (чоловіка), розмір допомоги і будь-які родинні допомоги обчислюються на основі одного й того самого періоду часу.

5. Для інших одержувачів розмір допомог обчислюється у розумному співвідношенні з розміром допомоги типового отримувача.

6. Для мети цієї статті кваліфікованим робітником (чоловіком) є:

(а) слюсар або токар на машинобудівному підприємстві, за винятком електротехнічного машинобудування; або

(б) особа, що вважається типовою для кваліфікованої праці, вибрана згідно з положеннями наступного пункту; або

(с) особа, заробітна плата якої рівна або вища від заробітної плати 75 відсотків всіх осіб, що підлягають забезпеченню; така заробітна плата визначається, як це може бути встановлено, за рік або більш короткий період; або

(д) особа, заробітна плата якої дорівнює 125 відсоткам від середньої заробітної плати всіх осіб, що підлягають забезпеченню.

7. Типовим кваліфікованим робітником для мети підпункту б) попереднього параграфу вважається особа, зайнята в основній групі економічної діяльності з найбільшою кількістю працівників (чоловіків) з числа самодіяльного населення, які підлягають забезпеченню в охопленому випадку або, залежно від випадку, годувальників осіб, що підлягають забезпеченню,

у розділі, що охоплює найбільшу кількість таких осіб або їхніх годувальників; з цією метою використовується Міжнародна стандартна промислова класифікація усіх галузей господарської діяльності, ухвалена Економічною і соціальною радою ООН на її 7-й сесії 27 серпня 1948 року і наведена в додатку до цієї Конвенції, або ця сама класифікація з будь-якими змінами, які можуть бути в неї внесені.

8. У разі, коли ставка допомоги змінюється залежно від району, кваліфікований робітник (чоловік) може бути визначений для кожного району згідно з параграфами 6 і 7 цієї статті.

9. Заробітна плата кваліфікованого робітника (чоловіка) визначається на основі ставок заробітної плати за нормальний робочий день, визначений або колективними договорами, або законодавством країни на його підставі, залежно від випадку, або звичаєм, і включаючи надбавку на дорожнечу, якщо така передбачається; у випадку, коли такі ставки розрізняються по районах, але при цьому не застосовується пункт 8 цієї статті, береться середня ставка.

10. Ставки поточних періодичних виплат по старості, за трудове каліцтво (за винятком непрацевдатності), по інвалідності і у зв'язку зі смертю годувальника переглядаються у разі істотних змін у загальному рівні заробітної плати, якщо такі зміни відбуваються внаслідок істотних змін у вартості життя.

Стаття 66

1. При періодичних виплатах, яких стосується ця стаття, ставка допомоги в охоплюваному випадку, збільшена

на суму будь-якої сімейної допомоги, виплачується під час охоплюваного випадку, становить відносно даного випадку для типового отримувача, визначеного в додатку цього розділу, принаймні зазначений у цьому додатку відсоток від загальної суми заробітної плати звичайного дорослого робітника (чоловіка) і від суми будь-яких сімейних допомог, котрі виплачуються особі, що підлягає забезпеченню, яка має однакову з типовим одержувачем кількість утриманців.

2. Заробітна плата звичайного робітника (чоловіка), допомога і будь-які сімейні допомоги обчислюються на основі одного і того самого періоду часу.

3. Для мети отримувачів допомога обчислюється у розумному співвідношенні з розміром допомоги типового отримувача.

4. Для цілей цієї статті звичайним дорослим робітником (чоловіком) є:

(а) особа, яка вважається типовою для некваліфікованої праці на машинобудівному підприємстві, за винятком електротехнічного машинобудування; або

(б) особа, що вважається типовою для некваліфікованої праці, вибрана згідно з положеннями наступного пункту.

5. Типовим працівником некваліфікованої праці відповідно до мети пункту (б) попереднього параграфа вважається особа, зайнята в основній групі економічної діяльності з найбільшою кількістю працівників (чоловіків) із числа самодіяльного населення, які підлягають забезпеченню в охоплюваному випадку або,

залежно від випадку, годувальників осіб, що підлягають забезпеченню, у розділі, що охоплює найбільшу кількість таких осіб або їхніх годувальників; з цією метою застосовується або Міжнародна стандартна промислова класифікація всіх галузей господарської діяльності, ухвалена Економічною і соціальною радою ООН на її 7-й сесії 27 серпня 1948 року і наведена у додатку до цієї Конвенції, або ця сама класифікація з будь-якими змінами, які можуть бути в неї внесені.

6. У разі, коли розмір допомоги змінюється залежно від району, звичайний дорослий робітник (чоловік) може визначатися для кожного району згідно з параграфами 4 і 5 цієї статті.

7. Заробітна плата звичайного дорослого робітника (чоловіка) визначається на основі ставок заробітної плати за нормальний робочий день, визначених або колективними договорами, або у відповідному випадку законодавством країни чи на його підставі, залежно від випадку, або звичаєм, і включаючи надбавку на дорожнечу, якщо така передбачається; у випадку, коли такі ставки розрізняються по районах, але пункт б цієї статті не застосовується, беруть середню ставку.

8. Розміри поточних періодичних виплат по старості, у зв'язку з трудовим каліцтвом (за винятком непрацездатності), по інвалідності та у зв'язку зі смертю годувальника переглядаються у разі істотних змін у загальному рівні заробітної плати, якщо такі зміни є наслідком істотних змін у вартості життя.

Стаття 67

При періодичних виплатах, до яких застосовується ця стаття:

(а) розмір допомоги визначається згідно зі встановленою шкалою або згідно зі шкалою, що визначається компетентним органом влади відповідно до встановлених правил;

(б) розмір допомоги може бути скорочений тільки у тій мірі, в якій інші кошти родини отримувача перевищують визначені значні суми або значні суми, що визначаються компетентним державним органом згідно із встановленими правилами;

(с) загальна сума допомоги та будь-яких інших коштів, за відрахуванням сум, відповідних значним сумам, згаданим в пункті (б), має бути достатньою для підтримування здоров'я та належного матеріального становища родини отримувача і не може бути меншою, ніж відповідна допомога, обчислена згідно з вимогами статті 66;

(д) положення пункту (с) вважаються виконаними, якщо загальна сума допомог, виплачуваних з огляду на положення відповідного розділу, перевищує принаймні на 30 відсотків загальну суму допомог, які були б надані внаслідок застосування положень статті 66 та положень:

- (i) пункту (б) статті 15 для розділу III;
- (ii) пункту (б) статті 27 для розділу V;
- (iii) пункту (б) статті 55 для розділу IX;
- (iv) пункту (б) статті 61 для розділу X.

Додаток до розділу XI - Періодичні виплати типовому одержувачу

Розділ	Охоплений випадок	Типовий одержувач	Відсоток
III	Хвороби	Чоловік з дружиною та двома дітьми	45
IV	Безробіття	Чоловік з дружиною та двома дітьми	45
V	Старість	Чоловік з дружиною у пенсійному віці	40
VI	Трудове каліцтво		
	Непрацездатність	Чоловік з дружиною та двома дітьми	50
	Інвалідність	Чоловік з дружиною та двома дітьми	50
	Втрата годувальника	Удова з двома дітьми	40
VIII	Взятість і пологи	Жінка	45
IX	Інвалідність	Чоловік з дружиною та двома дітьми	40
X	Втрата годувальника	Удова з двома дітьми	40

Розділ XII. Рівноправність осіб, які не є громадянами країни проживання

Стаття 68

1. Особи, які не є громадянами країни проживання, мають такі самі права, як і громадяни, що проживають у цій країні. При цьому для осіб, які не є громадянами країни проживання, та громадян, народжених поза територією члена Організації, можуть бути визначені спеціальні правила стосовно допомог або частин допомог, які виплачуються повністю або головним чином з громадських фондів, і стосовно перехідного режиму.

2. При системі соціального забезпечення, заснованій на внесках, яка охоплює тих, хто працює за наймом, особи, які є громадянами іншого

члена Організації, який взяв на себе зобов'язання відповідного розділу цієї Конвенції, мають на підставі того розділу такі самі права, як і громадяни цього члена Організації. При цьому застосування цього пункту може бути обумовлене наявністю двосторонньої або багатосторонньої домовленості, яка передбачає взаємність.

Розділ XIII. Загальні положення

Стаття 69

Виплату допомоги, на яку особа, що підлягає забезпеченню, має право згідно з будь-яким з розділів від II до X цієї Конвенції, може бути припинено в тій мірі, як це може бути передбачено:

(а) на весь час відсутності відповідної особи на території члена Організації;

(б) на весь час, протягом якого відповідна особа перебуває на громадському утриманні або на утриманні будь-якого закладу чи служби соціального забезпечення, за умови, що будь-яка частина допомоги, яка перевищує вартість такого утримання, надається утриманцям одержувача допомоги;

(с) на весь час, протягом якого відповідна особа отримує іншу грошову допомогу по соціальному забезпеченню, крім сімейної допомоги, та на період, протягом якого їй виплачується компенсація третьою стороною, за умови, що частина допомоги, виплату якої припинено, не перевищує розміру іншої допомоги або компенсації, що виплачується третьою стороною;

(d) якщо відповідна особа поставила вимогу на підставі обману;

(e) якщо охоплюваний випадок настав внаслідок кримінального злочину, здійсненого відповідною особою;

(f) якщо охоплюваний випадок настав внаслідок наміру цієї особи;

(g) у відповідних випадках, коли ця особа нехтує послугами медичного обслуговування або органів з перекваліфікації, наданими в її розпорядження, або не виконує правил, установлених для засвідчення виникнення чи подовження страхового випадку, або ж правил поведінки отримувача допомоги чи пенсії;

(h) у разі допомоги по безробіттю, коли особа не використала можливостей отримання роботи, наданої в її розпорядження;

(i) у разі допомоги по безробіттю, коли особа позбавилася роботи безпосередньо внаслідок припинення роботи через трудовий конфлікт або припинила роботу за власним бажанням, без виправданої причини; і

(j) щодо допомоги у зв'язку зі смертю годувальника на весь час, поки вдова живе з іншим чоловіком як його дружина.

Стаття 70

1. Кожна особа, яка пред'явила право на допомогу, має право апелювати у разі відмови у виплаті допомоги, чи у випадку скарги відносно якості або розміру допомоги.

2. Коли для застосування цієї Конвенції управління медичною допомогою доручається урядовому відомству,

відповідальному перед законодавчим органом, право апеляції, передбачене в параграфі 1 цієї статті, може бути замінене правом подати на розгляд належним органам влади скарги щодо відмови в медичній допомозі або щодо якості отриманого медичного обслуговування.

3. У тих випадках, коли вимоги про призначення допомоги розглядаються спеціальним судовим органом з питань соціального забезпечення, в якому репрезентовано осіб, що підлягають допомозі, не обов'язково визнавати право апеляції.

Стаття 71

1. Витрати на допомоги, передбачені на підставі цієї Конвенції, і адміністративні витрати, пов'язані з видачею таких допомог, покриваються страховими внесками або оподаткуванням або тим та другим способом у колективному порядку так, щоб це не було обтяжливим для осіб з незначними коштами і щоб було взято до уваги економічне становище члена Організації та економічне становище відповідних категорій осіб, які підлягають забезпеченню.

2. Загальна сума страхових внесків, які виплачують особи, що підлягають забезпеченню, які працюють за наймом, не має перевищувати 50 відсотків загальної суми фінансових ресурсів, призначених для забезпечення тих, хто працює за наймом, їхніх дружин та дітей. Для того, щоб встановити, чи додержується ця умова, можуть бути взяті в сукупності всі допомоги, надані членом Організації на підставі цієї Конвенції, виключаючи сімейну допомогу та допомогу у зв'язку з трудовим каліцтвом, якщо

ця допомога надається в рамках особливої системи забезпечення.

3. Член Організації бере на себе загальну відповідальність за належне надання допомог, передбачених згідно з цією Конвенцією, і вживає з цією метою всіх потрібних заходів; він забезпечує, щоб у випадках, коли це вимагається, потрібні статистичні обстеження та розрахунки, пов'язані з фінансовим балансуванням, проводились періодично і у всякому разі до будь-якої зміни в розмірах допомог, ставок страхових внесків або податків, які йдуть на фінансування охоплених випадків страхування.

Стаття 72

1. У разі, якщо управління соціальним забезпеченням не доручено будь-якому закладу, що перебуває під державним контролем, або урядовому відомству, відповідальному перед законодавчим органом, представники осіб, які підлягають забезпеченню, беруть участь в управлінні прямо чи непрямо як радники на визначених умовах; національне законодавство може аналогічним способом вирішувати питання про участь представників як роботодавців, так і державних органів.

2. Член Організації бере на себе загальну відповідальність за належне керівництво відповідними установами та службами при застосуванні цієї Конвенції.

Розділ XIV. Додаткові постанови

Стаття 73

Ця Конвенція не застосовується до:

(а) страхових випадків, які виникли до настання чинності відповідного розділу цієї Конвенції для певного члена Організації;

(б) допомог по страхових випадках, котрі виникли після настання чинності відповідного розділу цієї Конвенції для певного члена Організації, якщо права на отримання цих допомог виникли в період, який передував цій даті.

Стаття 74

Ця Конвенція не вважатиметься такою, що переглядає будь-яку зі вже чинних конвенцій.

Стаття 75

Якщо будь-яка Конвенція, яка може бути в подальшому ухвалена конференцією з питання або питань, які порушує ця Конвенція, спеціально це передбачить, то ті положення цієї Конвенції, які будуть зазначені у вищезгаданій Конвенції, втрачають свою чинність щодо будь-якого члена Організації, який ратифікував зазначену Конвенцію з моменту, коли вона набуде чинності для цього члена Організації.

Стаття 76

1. Кожний член Організації, який ратифікував цю Конвенцію, вносить у щорічну доповідь про застосування цієї Конвенції, котра подається згідно зі статтею 22 Статуту Міжнародної організації праці:

(а) повну інформацію щодо законодавства, на основі якого здійснюються положення цієї Конвенції; і

(б) дані, що підтверджують додержан-

ня статистичних умов, які містяться в:

(i) статтях 9 (a), (b), (c) або (d); 15 (a), (b) або (d); 21 (a) або (c); 27 (a), (b) або (d); 33 (a) або (b); 41 (a), (b) або (d); 48 (a), (b) або (c); 55 (a), (b) або (d); 61 (a), (b) або (d) відносно кількості осіб, які підлягають забезпеченню;

(ii) статтях 44, 65, 66 та 67 щодо ставок допомог;

(iii) пункті (a) параграфу 2 статті 18 стосовно тривалості виплати допомоги у разі хвороби;

(iv) параграфі 2 статті 24 стосовно тривалості виплати допомоги по безробіттю;

(v) параграфі 2 статті 71 стосовно тієї частини фінансових ресурсів, що складається із страхових внесків, сплачуваних особами, які підлягають забезпеченню і працюють за наймом.

Ці відомості мають надаватися з максимальним урахуванням пропозицій, сформульованих Адміністративною радою Міжнародного бюро праці щодо однаковості наведених інформацій.

2. Кожний член Організації, який ратифікував цю Конвенцію, подає доповідь генеральному директорові Міжнародного бюро праці через визначені інтервали на запит Адміністративної ради про своє законодавство та практику щодо будь-якого з розділів від II до X Конвенції, не зазначених ним при ратифікації або в заяві, зробленій пізніше на підставі статті 4.

Стаття 77

1. Ця Конвенція не застосовується до моряків або морських рибалок;

забезпечення моряків і морських рибалок передбачено Міжнародною конференцією праці в Конвенції 1946 року про соціальне забезпечення моряків та в Конвенції 1946 року про пенсії морякам.

2. Член Організації може вилучити моряків та морських рибалок із числа тих, хто працює за наймом, із числа осіб, які належать до самодіяльного населення, або з числа жителів при обчисленні відсотка тих, хто працює за наймом або жителів країни, які підлягають забезпеченню згідно з будь-яким із розділів від II до X, вказаним ним при ратифікації.

Розділ XV. Прикінцеві постанови

Стаття 78

Офіційні документи про ратифікацію цієї Конвенції надсилаються генеральному директорові Міжнародного бюро праці для реєстрації.

Стаття 79

1. Ця Конвенція зв'язує тільки тих членів Міжнародної організації праці, чий документи про ратифікацію зареєстрував генеральний директор.

2. Вона набуває чинності через дванадцять місяців після того, як генеральний директор зареєструє документи про ратифікацію від двох членів Організації.

3. Надалі ця Конвенція набуває чинності щодо кожного члена Організації через дванадцять місяців від дати реєстрації його документа про ратифікацію.

Стаття 80

1. У заявах, надісланих генеральному

директорові Міжнародного бюро праці згідно з параграфом 2 статті 35 Статуту МОП, зазначаються:

(а) території, стосовно яких цей член Організації зобов'язується застосовувати без змін положення Конвенції або положення будь-якого з її розділів;

(б) території, стосовно яких він зобов'язується застосовувати положення Конвенції або положення будь-якого з її розділів з певними змінами разом з подробицями згаданих змін;

(с) території, щодо яких Конвенція не застосовна, і в таких випадках — мотиви її незастосовності;

(д) території, по відношенню до яких він резервує свою думку до подальшого розгляду питання.

2. Зобов'язання, згадані в підпунктах (а) і (б) параграфа 1 цієї статті, вважаються невід'ємною частиною ратифікації і спричиняють однакові з нею наслідки.

3. Будь-який член Організації може в будь-який час подальшою заявою анулювати повністю або частково будь-яке застереження, зроблене в його попередній заяві на підставі пунктів (б), (с) та (д) параграфа 1 цієї статті.

4. Будь-який член Організації у будь-який час, коли Конвенція може бути денонсована згідно з положеннями статті 82, може передати генеральному директорові заяву, котра змінює в будь-якому відношенні умови зробленої раніше заяви та визначає його нову позицію стосовно до таких територій, які він може зазначити.

Стаття 81

1. Заяви, надіслані генеральному директорові Міжнародного бюро праці згідно з параграфами 4 і 5 статті 35 Статуту МОП, вказують, чи будуть положення Конвенції або її розділів, позначених в заяві, застосовуватись на даній території зі змінами чи без змін, якщо в заяві вказується, що положення Конвенції чи деякі з її розділів будуть застосовуватись зі змінами, в ній уточнюється, в чому саме полягають ці зміни.

2. Відповідні член або члени Організації або міжнародна влада можуть у будь-який час за допомогою нової заяви відмовитись повністю або частково від права використовувати зміни, обумовлені у попередній заяві.

3. Відповідні член або члени Організації або міжнародна влада в період, коли ця Конвенція може бути денонсована згідно з положеннями статті 82, можуть надіслати генеральному директорові нову заяву, що змінює в будь-якому іншому відношенні умови будь-якої попередньої заяви і повідомляє про становище із застосуванням цієї Конвенції.

Стаття 82

1. Будь-який член Організації, який ратифікував цю Конвенцію, може після закінчення десятирічного періоду з моменту, коли вона початково набула чинності денонсувати Конвенцію або будь-який з її розділів від II до X актом про денонсацію, надісланим генеральному директорові Міжнародного бюро праці та зареєстрованим ним. Денонсація набуває чинності через рік після реєстрації акта про денонсацію.

2. Кожний член Організації, що ратифікував цю Конвенцію, який протягом року після закінчення згаданого в попередньому пункті десятирічного періоду не скористається своїм правом на денонсацію, передбаченим у цій статті, буде зв'язаний на наступний період тривалістю десять років і надалі зможе денонсувати цю Конвенцію або будь-який з її розділів від II до X після закінчення кожного десятирічного періоду в порядку, визначеному в цій статті.

Стаття 83

1. Генеральний директор Міжнародного бюро праці сповіщає всіх членів Міжнародної організації праці про реєстрацію всіх документів про ратифікацію, заяв та актів про денонсацію, отриманих ним від членів Організації.

2. Сповіщаючи членів Організації про реєстрацію отриманого ним другого документа про ратифікацію, генеральний директор звертає їхню увагу на дату настання чинності Конвенції.

Стаття 84

Генеральний директор Міжнародного бюро праці надсилає генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй для реєстрації згідно зі статтею 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй повні відомості відносно всіх документів про ратифікацію, заяв та актів про денонсацію, зареєстрованих ним відповідно до положень попередніх статей.

Стаття 85

Кожного разу, коли Адміністративна рада Міжнародного бюро праці вважає за потрібне, вона подає Генеральній конференції доповідь про застосу-

вання цієї Конвенції і вирішує, чи слід вносити до порядку денного Конференції питання про її повний або частковий перегляд.

Стаття 86

1. У разі, якщо Конференція ухвалить нову конвенцію, яка повністю або частково переглядає цю Конвенцію, і якщо у новій конвенції не передбачено інше, то:

(а) ратифікація будь-яким членом Організації нової, переглянутої конвенції спричиняє автоматично, незалежно від положень статті 82, негайну денонсацію цієї Конвенції за умови, що нова, переглянута конвенція набула чинності;

(б) починаючи від дати настання чинності нової, переглянутої конвенції цю Конвенцію закрито для ратифікації її членами Організації.

2. Ця Конвенція залишається у всякому разі чинною за формою та змістом стосовно тих членів Організації, які її ратифікували, але не ратифікували нову, переглянуту конвенцію.

Стаття 87

Англійський і французький тексти цієї Конвенції мають однакову чинність.

Додаток.

**Міжнародна стандартна промислова класифікація всіх галузей господарської діяльності (Переглянутий 1969 році)
[Цей додаток був видалений]**

РЕКОМЕНДАЦІЯ № 202
ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МІНІМАЛЬНИХ РІВНІВ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ (2012 р.)

МІЖНАРОДНА
КОНФЕРЕНЦІЯ ПРАЦІ

Рекомендація № 202

РЕКОМЕНДАЦІЯ ЩОДО
НАЦІОНАЛЬНИХ
МІНІМАЛЬНИХ РІВНІВ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Генеральна конференція Міжнародної організації праці, що була скликана у Женеві Адміністративною радою Міжнародного бюро праці та зібралася на свою 101-у сесію 30 травня 2012 року, підтверджуючи, що право на соціальне забезпечення є правом людини, визнаючи, що право на соціальне забезпечення, поряд із сприянням зайнятості, є економічною та соціальною необхідністю для процесу розвитку і прогресу, визнаючи, що соціальне забезпечення є важливим засобом запобігання і скорочення масштабів бідності, нерівності, соціальної ізоляції та соціальної незахищеності, сприяння рівним можливостям і гендерній та расовій рівності, а також підтримання переходу від зайнятості у неформальному секторі до зайнятості у формальній економіці, вважаючи, що соціальне забезпечення є інвестиціями у людський капітал, які дозволяють людям адаптуватися до змін, що відбуваються в економіці й на ринку праці, й що системи соціального забезпечення виступають у ролі автоматичних соціальних і економічних стабілізаторів та стимулюють сукупний попит у періоди криз та після виходу з них, а також сприяють переходу до більш сталої економіки, вважаючи, що встановлення політичних пріори-

тетів, спрямованих на стале довгострокове зростання, поєднане з соціальною інтеграцією, сприяє подоланню крайньої бідності та скороченню соціальної нерівності й відмінностей усередині регіонів та між ними, визнаючи, що перехід до зайнятості у формальному секторі та формування стабільних систем соціального забезпечення взаємно доповнюють одне одного, нагадуючи, що у Філадельфійській декларації визнано урочисте зобов'язання Міжнародної організації праці заохочувати «розширення соціального забезпечення з тим, щоб забезпечити основний дохід для всіх, кому потрібний такий захист, і повне медичне обслуговування», враховуючи Загальну декларацію прав людини та, зокрема, її статті 22 і 25, а також Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права і, зокрема, його статті 9, 11 і 12, враховуючи також норми МОП у галузі соціального забезпечення, зокрема Конвенцію МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.), Рекомендацію №67 щодо забезпечення доходу (1944 р.) і Рекомендацію №69 щодо медичного обслуговування (1944 р.), і відзначаючи, що ці норми мають неминуще значення і залишаються важливими еталонами для систем соціального забезпечення, нагадуючи, що у декларації МОП про соціальну справедливість у цілях справедливої глобалізації визнано, що «обов'язки та зусилля держав-членів і Організації, спрямовані на виконання статутного мандату МОП, зокрема на основі міжнародних трудових норм, а також на те, щоб перетворити повну і продуктивну зайнятість і цілі гідної праці у стрижень економічної та соціальної політики, повинні базуватися на розробленні та розширенні заходів соціального захисту, які б мали сталий характер і відповідали національним умовам,

включаючи поширення соціального забезпечення на всіх», враховуючи Резолюцію та Висновки щодо періодично обговорюваних проблем соціального захисту (соціального забезпечення), прийняті Міжнародною конференцією праці на її 100-й сесії (2011 р.), де визнано необхідність рекомендації, яка доповнюватиме існуючі норми МОП у галузі соціального забезпечення і буде для держав-членів керівництвом у процесі розробки мінімальних рівнів соціального захисту, адаптованих до національних умов і рівнів розвитку, як складового елементу всеосяжних систем соціального забезпечення, постановивши прийняти ряд пропозицій стосовно мінімальних рівнів соціального захисту, що є предметом обговорення четвертого пункту порядку денного сесії, вирішивши надати цим пропозиціям форму рекомендації, приймає цього чотирнадцятого дня червня місяця дві тисячі дванадцятого року нижченаведена Рекомендацію, яка може називатися Рекомендацією 2012 року щодо мінімальних рівнів соціального захисту.

I. ЦІЛІ, СФЕРА ОХОПЛЕННЯ І ПРИНЦИПИ

1. Ця Рекомендація надає державам-членам орієнтири стосовно:

(a) встановлення і підтримання, залежно від обставин, мінімальних рівнів соціального захисту як основоположного елементу своїх національних систем соціального забезпечення;

(b) впровадження мінімальних рівнів соціального захисту у рамках стратегій розширення сфери охоплення соціального забезпечення, які б послідовно гарантували вищі рівні соціального забезпечення для максимально широких верств населення з урахуванням норм МОП у галузі соціального забезпечення.

2. Для цілей цієї Рекомендації мінімальні рівні соціального захисту є встановленими у національних масштабах сукупностями

основних соціальних гарантій, які забезпечують захист, націлений на запобігання бідності, незахищеності та соціальної ізоляції або скорочення масштабів цих явищ.

3. Визнаючи загальну та першорядну відповідальність держави за втілення цієї Рекомендації у життя, держави-члени повинні дотримуватися таких принципів:

(a) всезагальний характер захисту, що ґрунтується на соціальній солідарності;

(b) право на отримання допомог, передбачених законодавством;

(c) достатність і прогнозованість допомог;

(d) недопущення дискримінації, гендерна рівність і реагування на особливі потреби;

(e) соціальна інтеграція, зокрема осіб, зайнятих у неформальному секторі;

(f) повага прав і гідності осіб, охоплених гарантіями соціального забезпечення;

(g) послідовний характер реалізації, зокрема шляхом встановлення цілей та строків;

(h) солідарність у галузі фінансування і прагнення до забезпечення оптимальної збалансованості між сферою відповідальності та інтересами тих, хто фінансує системи соціального забезпечення, та тих, хто користується ними;

(i) врахування різноманітних методів і підходів, зокрема механізмів фінансування і систем реалізації;

(j) прозоре, підзвітне та раціональне управління фінансами та ведення фінансових справ;

(k) фінансова, податково-бюджетна і економічна сталість за належного врахування принципів соціальної справедливості та рівності;

(l) узгодженість із соціально-економічною політикою та політикою в галузі зайнятості;

(m) узгодженість дій установ, відповідальних за виконання функцій соціального забезпечення;

(n) високоякісні державні послуги, які вдосконалюють функціонування систем соціального забезпечення;

(o) ефективність і доступність процедур подання і розгляду скарг та апеляцій;

(p) регулярний моніторинг дотримання і періодична оцінка;

(q) неухильне дотримання принципів ведення колективних переговорів і свободи асоціації для всіх працівників;

(r) тристороння участь із залученням представницьких організацій роботодавців і працівників, а також консультації з представниками інших відповідних і представницьких організацій зацікавлених осіб.

II. НАЦІОНАЛЬНІ МІНІМАЛЬНІ РІВНІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

4. Держави-члени, згідно зі своїми національними умовами, повинні у максимально стислі строки впроваджувати та підтримувати мінімальні рівні соціального захисту, що включають основні соціальні гарантії. Ці гарантії мають як мінімум забезпечувати, щоб упродовж усього життя усі особи, які цього потребують, мали доступ до основних видів медичного обслуговування і до базових гарантій отримання доходів, які у своїй сукупності забезпечують фактичний доступ до товарів і послуг, визначених як необхідні на національному рівні.

5. Мінімальні рівні соціального захисту, про які йдеться у пункті 4, повинні включати принаймні такі основні соціальні гарантії:

(a) доступ до визначеного на національному рівні комплексу товарів і послуг, що

становлять найважливіші медичні послуги, зокрема з охорони материнства, які відповідають критеріям наявності, доступності, прийнятності та якості;

(b) основні гарантовані доходи на дітей, не нижче за національно встановлений мінімальний рівень, які дозволяють забезпечити доступ до харчування, освіти, догляду та будь-яких інших необхідних товарів і послуг;

(c) основні гарантовані доходи, не нижче за національно встановлений мінімальний рівень, для осіб економічно активного віку, не здатних одержувати достатній дохід, зокрема в результаті хвороби, безробіття, вагітності та пологів чи інвалідності;

(d) основні гарантовані доходи, не нижче за національно встановлений мінімальний рівень, для осіб похилого віку.

6. Залежно від узятих на себе міжнародних зобов'язань держави-члени повинні надавати основні соціальні гарантії, про які йдеться у цій Рекомендації, принаймні всім мешканцям країни та дітям, як це передбачено у національних законах і нормативних актах.

7. Основні соціальні гарантії мають установлюватися у порядку, встановленому законом. У національних законах і нормативних актах необхідно зазначати діапазон, умови, які дають право на допомоги, та їхні розміри, що зумовлюють реалізацію цих гарантій. Також мають установлюватися об'єктивні, прозорі, ефективні, прості в застосуванні, швидкі, доступні та недорогі процедури подання і розгляду скарг і апеляцій. Доступ до процедур розгляду скарг і апеляцій має бути безкоштовним для заявника. Мають діяти схеми, що забезпечують дотримання національних правових норм.

8. При визначенні основних соціальних гарантій держави-члени повинні належним чином враховувати такі чинники:

(a) особи, які потребують медичного обслуговування, не мають стикатися з матеріальними труднощами й піддаватися підвищеному ризику зубожіння через фінансові витрати, пов'язані з отриманням доступу до основних видів медичної допомоги. Слід також розглянути питання про безкоштовне допологове та післяпологове медичне обслуговування найбільш уразливих категорій;

(b) основні гарантовані доходи мають забезпечувати людям гідне життя. Встановлені на національному рівні мінімальні рівні доходів можуть відповідати вартості у грошовому виразі набору необхідних товарів і послуг, національному прожитковому мінімуму, межах доходів для отримання соціальної допомоги або іншим порівнянним межах, встановленим національним законодавством або практикою, і можуть враховувати регіональні відмінності;

(c) рівні основних соціальних гарантій мають регулярно переглядатися в рамках прозорих процедур, установлених, залежно від обставин, національними законами, нормативними актами або практикою;

(d) стосовно встановлення і перегляду рівнів цих гарантій слід забезпечити тристоронню участь із залученням представницьких організацій роботодавців і працівників, а також проведення консультацій з іншими відповідними та представницькими організаціями зацікавлених осіб.

9. (1) Надаючи основні соціальні гарантії, держави-члени повинні враховувати різні підходи з метою забезпечення найбільш ефективного і дієвого поєднання допомог і систем у національному контексті.

(2) Допомоги можуть включати допомоги на дитину та сімейні допомоги, допомоги по хворобі та на медичне обслуговування, допомоги по вагітності та пологах, допомоги по інвалідності, старості, у зв'язку з утратою годувальника, допомоги по безробіттю та га-

рантії в галузі зайнятості, допомоги у зв'язку з виробничим травматизмом, а також будь-які інші соціальні допомоги та пільги у грошовій чи натуральній формі.

(3) Системи, у рамках яких надаються такі допомоги, можуть включати всезагальні системи допомог, системи соціального страхування, системи соціальної допомоги, системи від'ємного прибуткового податку, державні системи зайнятості та системи стимулювання зайнятості.

10. При розробленні та впровадженні мінімальних рівнів соціального захисту держави-члени повинні:

(a) поєднувати профілактичні, стимулюючі та активні заходи, допомоги та соціальні послуги;

(b) сприяти продуктивній економічній діяльності та зайнятості у формальному секторі економіки шляхом можливого проведення політичних заходів, які б включали державні закупівлі, державне кредитування, інспекцію праці, політику на ринку праці та податкові пільги, а також сприяли б освіті, професійно-технічному навчанню, розвиткові продуктивних навичок і розширенню можливостей щодо працевлаштування;

(c) забезпечувати координацію з іншими напрямами політики, які сприяють зайнятості у формальній економіці, отриманню доходів, освіти, грамотності, професійної підготовки та підвищенню кваліфікації, розширенню можливостей щодо працевлаштування, які ведуть до зменшення нестабільності зайнятості, а також сприяють гарантуванню робочих місць, підприємництва й розвитку життєздатних підприємств в умовах гідної праці.

11. (1) Держави-члени повинні розглянути питання про використання різних методів мобілізації належних ресурсів у цілях забезпечення фінансової, податково-бюджетної та

економічної стабільності національних мінімальних рівнів соціального захисту, беручи до уваги можливість різних груп населення сплачувати внески. Такі методи можуть включати, кожний окремо або у поєднанні один з одним, дієве забезпечення виконання зобов'язань щодо податків і внесків, переорієнтацію пріоритетних статей видатків або розширення доходної бази й забезпечення її достатньої прогресивності.

(2) У процесі застосування таких методів держави-члени повинні враховувати необхідність здійснення заходів для запобігання шахрайству, ухиляння від сплати податків і несплати внесків.

12. Національні мінімальні рівні соціального захисту мають фінансуватися за рахунок національних ресурсів. Держави-члени, економічні та фінансові можливості яких недостатні, щоб забезпечити реалізацію цих гарантій, можуть вдаватися до міжнародного співробітництва і міжнародної допомоги на додаток до власних зусиль.

III. НАЦІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ОХОПЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

13. (1) Держави-члени повинні формувати та реалізовувати національні стратегії розширення сфери охоплення соціального забезпечення, базуючись на національних консультаціях у рамках дієвого соціального діалогу та тристоронньої участі. Національні стратегії повинні:

(а) у пріоритетному порядку передбачати реалізацію національних мінімальних рівнів соціального захисту як відправної точки для країн, що не забезпечують мінімального рівня соціальних гарантій, і як основоположного елемента своїх національних систем соціального забезпечення;

(б) бути орієнтовані на забезпечення більш високих рівнів захисту для максимально широких верств населення з урахуванням економічних і фінансових можливостей держав-членів і у максимально стислі строки.

(2) Для цього держави-члени повинні послідовно формувати та підтримувати всеосяжні та адекватні системи соціального забезпечення, узгоджені з цілями національної політики, та прагнути до координації політичних заходів у галузі соціального забезпечення з іншими напрямками державної політики.

14. Під час формування та реалізації національних стратегій розширення сфери охоплення соціального забезпечення держави-члени повинні:

(а) встановлювати цілі, що відображають національні пріоритети;

(б) виявляти перешкоди та прогалини у захисті;

(с) прагнути заповнення прогалин у захисті за допомогою належних і ефективно координованих систем, побудованих як на внесках, так і без внесків, зокрема за рахунок поширення чинних систем внесків на всіх зацікавлених осіб, які мають можливість робити внески;

(д) доповнювати заходи в галузі соціального забезпечення активною політикою на ринку праці, включаючи, залежно від обставин, заходи в галузі професійно-технічного навчання та інші заходи;

(е) визначати фінансові потреби та ресурси, а також терміни здійснення і послідовність поступового досягнення цілей;

(ф) підвищувати рівень поінформованості про свої мінімальні рівні соціального захисту і стратегії розширення сфери охоплення соціального забезпечення, а також здійснювати інформаційні програми, зокрема за допомогою соціального діалогу.

15. Стратегії розширення сфери охоплення соціального забезпечення мають застосовуватися до осіб, зайнятих як у формальній, так і в неформальній економіці, та сприяти зростанню зайнятості у формальному секторі та скороченню неформальних форм зайнятості, а також узгоджуватися з планами соціально-економічного розвитку і планами в галузі охорони навколишнього середовища держав-членів та сприяти реалізації вищезазначених планів.

16. Стратегії розширення сфери охоплення соціального забезпечення мають забезпечувати підтримку незахищених груп населення і осіб з особливими потребами.

17. При формуванні всеосяжних систем соціального забезпечення, що відображають національні цілі, пріоритети і економічні та фінансові можливості держав-членів, останні повинні орієнтуватися на забезпечення такого діапазону і рівня допомог, які встановлені у Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.) або в інших конвенціях і рекомендаціях МОП у галузі соціального забезпечення, які передбачають більш високі норми.

18. Державам-членам необхідно розглянути питання про ратифікацію Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення (1952 р.) тільки-но дозволять національні умови. Крім того, держави-члени повинні розглянути питання про ратифікацію або втілення у життя, залежно від обставин, інших конвенцій та рекомендацій МОП у галузі соціального забезпечення, які передбачають більш високі норми.

IV. МОНІТОРИНГ

19. Держави-члени повинні здійснювати моніторинг прогресу в забезпеченні мінімальних рівнів соціального захисту й досягненні інших цілей національних стратегій розширення сфери охоплення соціального забезпечення за допомогою встановлених на

національному рівні відповідних механізмів, у тому числі в рамках тристоронньої участі із залученням представницьких організацій роботодавців і працівників, а також консультацій з іншими відповідними та представницькими організаціями зацікавлених осіб.

20. Держави-члени повинні регулярно проводити національні консультації з метою оцінки прогресу і обговорення політичних заходів, спрямованих на забезпечення подальшого горизонтального і вертикального розширення соціального забезпечення.

21. На виконання пункту 19 держави-члени повинні здійснювати регулярний збір, накопичення, аналіз і публікування відповідної сукупності даних, статистичної інформації та показників із соціального забезпечення з розбивкою, зокрема, за гендерною ознакою.

22. При розробленні або перегляді концепцій, визначень і методологій, використовуваних при публікуванні даних, статистичної інформації та показників щодо соціального забезпечення, держави-члени повинні брати до уваги відповідні настанови Міжнародної організації праці, зокрема, Резолюцію про розвиток статистики соціального забезпечення, ухвалену 9-ю Міжнародною конференцією статистиків праці.

23. Держави-члени повинні встановлювати законодавчі основи для забезпечення та захисту інформації про приватних осіб, що міститься в їхніх базах даних із соціального забезпечення.

24. (1) Держави-члени заохочуються до обміну інформацією, досвідом і спеціальними знаннями щодо стратегій, політики та практики в галузі соціального забезпечення між собою та з Міжнародним бюро праці.

(2) У виконанні цієї Рекомендації держави-члени можуть звертатися по технічну допомогу до Міжнародної організації праці та інших компетентних міжнародних організацій з урахуванням їхніх відповідних мандатів.